

FINANCIRANJE KAPITALNIH PROJEKATA IZ EU FONDOVA - GRAD SINJ

Šušnjara, Mia

Graduate thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split / Sveučilište u Splitu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:228:576082>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department of Professional Studies](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Stručni diplomski studij Računovodstvo i financije

MIA ŠUŠNJARA

DIPLOMSKI RAD

**FINANCIRANJE KAPITALNIH PROJEKATA IZ EU
FONDOVA – GRAD SINJ**

Split, listopad 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Stručni diplomski studij Računovodstvo i financije

Predmet: Financiranje sredstvima Europske unije

DIPLOMSKI RAD

Kandidat: Mia Šušnjara

Naslov rada: Financiranje kapitalnih projekata iz EU fondova - Grad Sinj

Mentor: Dr. sc. Domagoja Buljan Barbača, prof. struč. stud.

Split, listopad 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
SUMMARY	6
1. UVOD	7
2. EU FONDOVI	9
2.1. Europski Fond za Regionalni Razvoj (ERDF)	13
2.2. Kohezijski Fond (CF)	16
2.3. Europski socijalni fond plus (ESF+)	19
2.4. Fond za pravednu tranziciju (JTF)	20
2.5. Pomoć za oporavak za koheziju i područja Europe (REACT-EU)	22
2.6. Ostala pomoćna sredstva i instrumenti regionalnog razvoja	24
2.6.1. Europska unija sljedeće generacije (The Next Generation EU).....	24
2.6.2. Urbani dnevni red Europske unije (The Urban Agenda of the EU).....	24
2.6.4. Zajednička europska potpora za održiva ulaganja u gradska područja	26
2.6.5. Europska lokalna energetska pomoć.....	26
2.6.6. URBACT III	26
2.6.7. Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama	27
3. STRATEŠKA PODRUČJA RAZVOJA EU	29
3.1. Poljoprivreda, ruralni razvoj	29
3.1.1. Izravna potpora dohotku poljoprivrednika i tržišne mjere	31
3.1.2. Ruralni razvoj	32
3.2. Transport	33
3.2.1. Prometni program za povezivanje Europe	33
3.3. Turizam	35
3.4. EU sljedeće generacije – oporavak nakon COVID-a	37
3.4.1. Ustanova za oporavak i otpornost.....	39
3.4.2. InvestEU	40
3.4.3. Instrument tehničke podrške	41
3.5. Zapošljavanje, socijalna pitanja	42
3.5.1. Europski socijalni fond plus (ESF+).....	42
3.6. Kultura, obrazovanje i sport	43
3.6.1. Kreativna Europa	43
3.6.2. Međusektorski dio	45
3.6.3. ERASMUS+	46
4. PROJEKT "SINJ U SRIDU	48
4.1. Općenito o projektu	48
4.2. Očekivani rezultati	49
4.3. Financije, partneri i suradnici	50
4.4. Cilj projekta	50

4.5. Kategorija ulaganja: Kulturna baština	52
4.5.1. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje Tvrđave Grad	52
4.5.2. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje Tvrđave Kamičak	53
4.5.3. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje zgrade Palacine i dvorišta	56
4.5.4. Rekonstrukcija ulica i opremanje Urbanističke cjeline Sinj	57
4.5.5. Sinjska Alka – nabava opreme i razvoj novih multimedijalnih interpretacijskih oblika.....	58
4.5.6. Izgradnja interpretacijsko edukacijskog centra Sinjska alka.....	59
5. ZAKLJUČAK	61
<i>POPIS LITERATURE:</i>	62
<i>POPIS SLIKA:</i>.....	65

SAŽETAK

FINANCIRANJE KAPITALNIH PROJEKATA IZ EU FONDOVA - GRAD SINJ

Više od 40 godina Europska unija provodi aktivnu politiku regionalnog razvoja, koja se također naziva kohezijska politika ili strukturna politika. Njen glavni cilj je smanjiti razvojne razlike među državama i regijama, čime se povećava konkurentnost država članica i same Unije na globalnom tržištu. Cilj EU financiranja usko je vezan uz usvojenu strategiju razvoja. Današnja strategija utvrđena je dokumentom "Europa 2027". Detaljan plan trošenja EU sredstava, takozvani "Višegodišnji financijski okvir" trebao bi se izrađivati po pravilu jednom u 5 godina, no u praksi se izrađuje jednom u sedam godina.

U fokusu ovog diplomskog rada, a motivirani potrebom da se prikaže koliko je grad Sinj uspješan u povlačenju sredstava iz EU fondova, jedan je vrijedan kapitalni projekt. Radi se o projektu nazvanim "Sinj u sridu" koji će u bliskoj budućnosti uz pomoć europskih fondova rekonstruirati, obnoviti i revitalizirati brojna kulturna dobra i znamenitosti samoga grada. Preciznije definirano, radi se o rekonstrukciji i modernizaciji Tvrđave grada, Tvrđave Kamičak, Muzeja Cetinske krajine.

Ključne riječi: Europska Unija, europski fondovi, projekti, Sinj.

SUMMARY

FINANCING OF CAPITAL PROJECTS FROM EU FUNDS - TOWN OF SINJ

For more than 40 years, the European Union has been implementing an active policy of regional development, which is also called cohesion policy or structural policy. Its main goal is to reduce development differences between countries and regions, thereby increasing the competitiveness of member states and the Union itself on the global market. The goal of EU funding is closely linked to the adopted development strategy. Today's strategy is determined by the document "Europe 2027". A detailed plan for spending EU funds, the so-called "Multiannual Financial Framework" should be drawn up as a rule once every 5 years, but in practice it is drawn up once every seven years.

In the focus of this thesis, and motivated by the need to show how successful the city of Sinj is in withdrawing funds from EU funds, is a valuable capital project. It is a project called "Sinj u sridu" which in the near future with the help of European funds will reconstruct, restore and revitalize numerous cultural assets and sights of the city itself. More precisely defined, it is about the reconstruction and modernization of the City Fortress, the Kamičak Fortress, the Museum of the Cetinje Region.

Key words: European Union, European funds, projects, Sinj.

1. UVOD

Kao odgovor na razvoj globalnog gospodarstva i njegovog utjecaja na Europu, komisija je 2007 godine predložila niz programa za poticanje inovacija i promoviranje rasta diljem europskih regija. U teškim godinama koje su uslijedile, ove mogućnosti financiranja pridonijele su protukriznim mjerama i pomogle održati tempo prema izazovnim ciljevima strategije Europa za uniju od 27 država članica. Njihovi programi financiranja veliki naglasak stavljaju na ključnim područjima za budućnost Europe kao što su: istraživanje i inovacije, promet, energija, mogućnosti zapošljavanja za mlađe generacije, borba protiv učinka klimatskih promjena i poboljšanje konkurentnosti europskih poduzeća. Njihov cilj je jasan; potaknuti otvaranje novih radnih mjesta te stvoriti bolju kvalitetu života u Europi.

Još jedna stvar na koju su se europski fondovi usredotočili jest smanjenje birokracije. Europska unija je pojednostavila svoja financijska pravila za sva europska poduzeća, gradove, regije, znanstvenike i nevladine organizacije. Pristup financiranju Europske unije danas bi trebao biti lakši nego ikad prije upravo zbog usredotočenosti unije da slobodno vrijeme uložimo u rad na produktivnim poslovima, a ne ispunjavajući obrasce.

Internet je danas prepun raznih informacija i publikacija temeljenih na uputama, smjernicama i sažetim vodičima koji nas korak po korak vode i upućuju na funkcioniranje i apliciranje europskih fondova.

Što je više zahtjeva, to je kvaliteta projekta financiranog od strane Europske unije veća. Cilj Europe je realizirati proračun koji daje sjajne rezultate koji služi njenim ljudima.

Slika 1: Simbolika rasta i razvoja uz pomoć EU financiranja.¹

Izvor: EUcalls - <https://eucalls.net/blog/eu-funding-complete-guide>

¹ EUcalls - <https://eucalls.net/blog/eu-funding-complete-guide>

2. EU FONDOVI

Na europska sredstva ostvaruju i polaže jednako pravo sve države članice. Sredstva financiraju gospodarsku i društvenu sliku zemalja koje su dio njega, motivacijom javnih te privatnih organizacija da se prijave za dobivanje bespovratnih sredstava koje koriste za vlastite projekte.

Poziv na dostavu prijedloga daje potrebne smjernice, s kriterijima i uvjetima koji se moraju poštivati za predstavljanje projektnog prijedloga. Nadalje, jasno su deklarirani ciljevi te aktivnosti koje se mogu financirati, zajedno sa rokovima i određenim uvjetima.

Europski pozivi su u biti fondovi koji se razlikuju prema vrsti odabira izravnih bespovratnih sredstava. Europsko vijeće unutar Europske unije dodjeljuje navedene fondove onima koji zaslužuju operativne programe u opsegu zemalja članica.

Mogu se razlikovati dvije vrste europskih fondova: fondovi kojima izravno upravlja europska komisija i fondovi čije je upravljanje povjereno izravno državama članicama putem njihovih uprava (nacionalnih, regionalnih ili lokalnih), takozvani strukturni fondovi Europske unije.

U slučaju europskih bespovratnih sredstava, europska komisija sama osigurava sredstva izravno krajnjim korisnicima, utvrđujući i deklarirajući kriterije rada.

Izravna sredstva dijele se na programe unutar zajednice (zemlje članice Europske unije), i na programe vanjske suradnje, koji potiču međunarodnu suradnju i sklad sa zemljama izvan Europske unije. Fondovi se mogu odnositi na različite sektore, poput istraživanja i inovacija, okoliša, kulture, osposobljavanja, socijalne politike i općenito imaju višegodišnje trajanje.

Fondove za dostavu prijedloga (takozvani "pozivi") organiziraju različite agencije, svaka u svom sektoru, koje direktno upravljaju dodjelom sredstava. To čine putem objavljivanja fondova u Službenom listu Europske unije. Pri dostavi prijedloga u svrhu financiranja, EU fondovi opisuju programe u smislu: financijske omotnice, postupka, roka za podnošenje, iznosa financijskog doprinosa EU-a, minimalnih zahtjeva, kriterija odabira i tako dalje. Prijedlog projekta predstavlja

se izravno glavnim upravama europske komisije. U većini slučajeva, projekte prijavljuju različita poduzeća, tvrtke ili individualne jedinice iz ili izvan država članica Europske unije.

Temeljni uvjet za prezentaciju projekata je njihova inovativna vrijednost, koja je određena prijedlogom rješenja koja teže ka postizanju realizacije ciljeva Europske unije. Sam postotak sufinanciranja kreće se od 50% do 100% ukupne cijene projekta, zbog čega se sudionici u ovim pozivima često oslanjaju na vlastita sredstva ili nacionalna sredstva, privatne sponzore, bankovne kredite ili druge vrste financiranja. Što se tiče neizravnog upravljanja financiranja (strukturni fondovi), financijska sredstva se prenose na regije država članica, a komisija plaća odobrene izdatke i potom provodi regularne kontrole. Nacionalne i regionalne vlasti odabiru pobjedničke projekte te upravljaju istima. Time rečeno, selektirani projekti dobivaju kombinirana europska i nacionalna sredstva. Glavni cilj je smanjiti ekonomske, socijalne i teritorijalne razlike između različitih europskih regija.

Rok za podnošenje prijave razlikuje se od natječaja do natječaja. Slično je i s ciljevima kao koji su zadovoljili kriterije ocjenjivanja navedenih u natječaju. Zadatak europske komisije je osigurati usklađenost projektne ideje s prioritetima fonda.

Konkretna informacija o ukupnom iznosu dodijeljenih sredstava, o maksimalnom iznosu doprinosa koji se može zatražiti i o postotku sufinanciranja koji može odobriti europska komisija također su navedene u europskim fondovima (pozivima). Maksimalno trajanje projekta također je navedeno u fondovima za dostavu prijedloga. Sve je do detalja strukturirano s ciljem postizanja optimalnog omjera kvalitete i vremena koji jamči cjelovitu i učinkovitu realizaciju samog projekta.

Slika 2: Zastava Europske unije kao simbol jedinstva, mira, sigurnosti i zajedništva.²

Izvor: MEIG - <https://www.meig.ch/the-european-union-as-a-force-for-peace-and-security/>

Europska sredstva dolaze iz „vlastitih izvora“ Europske unije. U vlastite izvore spadaju carine na uvoz iz zemalja izvan Europske unije, PDV koji se primjenjuje u Europskoj uniji, porezi na plaće stanovništva Europe te PDV koji se primjenjuje unutar Europe.

Europska unija troši novac kroz različite fondove, programe i financijske instrumente. Pet glavnih fondova podupire gospodarski razvoj svih država članica EU-a u skladu s ciljevima strategije nazvane Europa 2027. Kohezijska politika Europske unije usmjerena je na sve regije i gradove unutar EU kako bi podržala otvaranje radnih mjesta, poslovnu konkurentnost, gospodarski rast i održivi razvoj te poboljšanje kvalitete života građana. Navedena vrsta podrške razvoja i rasta unutar Europske unije isporučuje se putem sljedećih fondova; europski fond za regionalni razvoj (the European Regional Development Fund "ERDF"), Kohezijski fond (the Cohesion Fund "CF"),

² MEIG - <https://www.meig.ch/the-european-union-as-a-force-for-peace-and-security/>

europski socijalni fond Plus (the European Social Fund Plus "ESF+"), Fond za pravednu tranziciju (the Just Transition Fund "JTF") te pomoć za oporavak kohezije i teritorija Europe (the Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe "REACT-EU").³

Kohezijska politika pokriva sve regije unutar Europe. Međutim, njen fokus je usmjerenje većeg dijela sredstava tamo gdje su najpotrebnija. Naglasak je stavljen na regije s bruto domaćim proizvodom (BDP) po glavi stanovnika ispod 75 % prosjeka Europske unije. Sredstva ERDF i ESF+ dodjeljuju se zemljama koje spadaju u tri deklarirane kategorije a to su manje razvijene, razvijenije, te zemlje u tranziciji. Neke zemlje imaju koristi od Kohezijskog fonda, dok neke regije s posebnim i većim potrebama primaju namjenska sredstva. Na primjer, najudaljenije regije kao što su prekogranična područja, planine, otoci i rijetko naseljena područja, suočavaju se s ozbiljnim i trajnim geografskim ili demografskim izazovima. Sve zemlje Europske unije mogu imati koristi od fonda za pravednu tranziciju, ali njegovo je financiranje prvenstveno namijenjeno regijama koje su najviše pogođene prijelazom s fosilnih goriva na čišće oblike energije.

Za razdoblje 2021. – 2027. kohezijska politika Europske unije postavila je popis od pet političkih ciljeva koji podržavaju rast i razvoj regija unutar zemalja članica⁴:

1. Konkurentnija i pametnija Europa.
2. Zeleniji, niskougljični prijelaz prema neto nula ugljičnom gospodarstvu.
3. Povezanija Europa povećanjem mobilnosti.
4. Socijalnija Europa.
5. Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta teritorija.

³ Europska komisija - https://ec.europa.eu/regional_policy/funding_en

⁴ Europska komisija - https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/how/priorities_en

Europski fond za regionalni razvoj podupire ulaganja u okviru svih pet navedenih ciljeva Europske unije dok je naglasak i prioritet stavljen na ciljeve koji su gore navedeni pod stavkom 1 i 2. Politički cilj pod rednim brojem 4 glavni je prioritet europskog socijalnog fonda+, dok kohezijski fond podupire ciljeve politike navedene pod 2 i 3. Fond za pravednu tranziciju pruža potporu u okviru namjenskih posebnih ciljeva.⁵

Potencijalni korisnici europskih fondova su:

- Lokalne, regionalne i nacionalne vlasti te upravna tijela.
- Socijalne, kulturne i obrazovne ustanove.
- Organizacije radnika i poslodavaca, kao i organizacije koje pružaju obuku, podršku radnicima te podršku tržištu rada.
- Nevladine i dobrotvorne organizacije.
- Javne uprave i općinske institucije.
- Svi oblici poduzeća (mala i srednja poduzeća, mikropoduzeća) te udruge socijalne ekonomije.

2.1. Europski Fond za Regionalni Razvoj (ERDF)

Ovaj fond doprinosi smanjenju razlika razvoja unutar različitih regija Europske unije. Posebna se pozornost posvećuje strukturnoj prilagodbi regija čiji je razvoj u zaostatku te prenamjeni

⁵ Nordijski inovatori - https://nordicinnovators.com/funding-programmes/eu-funding-programmes/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=LE_autumn_2023&utm_term=EU_funding&utm_term=funds+eu&utm_campaign=SMV%3AD+LE+campaign&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=3114825942&hsa_cam=20319530139&hsa_grp=148054108742&hsa_ad=664190898951&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-836400639016&hsa_kw=funds+eu&hsa_mt=p&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad_source=1&gbraid=0AAAAACuCH78Fc9I3cNYobE-kNlls7TmEe&gclid=CjwKCAjwnqK1BhBvEiwAi7o0X9-jCjwhpOI4N9u84NJP1d96MD4PZ3yyCyz3jPu6Lbjsiffm1VsnMxoC6wEQAvD_BwE#gad_source=1

industrijskih regija u opadanju. To uključuje promicanje održivog razvoja i rješavanje izazova okoliša, padajuće stope zelenila.

U razdoblju od 2021. do 2027. fond će doprinijeti stvaranju konkurentnije i pametnije Europe kroz različite inovacije, pružajući podršku malim i srednjim poduzećima baziranjem na koncept digitalizacije u svrhu postizanja veće stope digitalne povezanosti. Nadalje, pridonijeti će razvoju i jačanju istraživačkih i inovacijskih kapaciteta te napretku tehnologije. Također će se jačati rast i konkurentnost malih i srednjih poduzeća otvaranjem novih radnih mjesta. Naglasak se stavlja na poboljšanje digitalne povezanosti te se promiče razvoj vještina za pametniju specijalizaciju, industrijsku tranziciju i poduzetništvo.

Europski fond za regionalni razvoj fokusira se na stvaranje zelenije tranzicije s niskim udjelom ugljika. Putuje se prema otpornoj Europi čije je gospodarstvo s neto nula ugljika. Na tome se radi promicanjem čiste i pravedne energetske tranzicije, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjene te razvojem urbane mobilnosti.

Plan realizacije i ostvarenja ciljeva ovoga fonda za razdoblje 2021.- 2027. bazira se na:

- Promicanju energetske učinkovitosti i smanjenju emisije stakleničkih plinova.
- Promicanju obnovljive energije u skladu s Direktivom Europske unije
- Razvoju pametnih energetske sustava, mreža i skladišta izvan Transeuropske energetske mreže.
- Promicanju prilagodbe klimatskim promjenama i prevencije rizika od katastrofa i otpornosti, uzimajući u obzir pristupe temeljene na ekosustavima.
- Promicanju pristupa vodi i održivog upravljanja vodom.
- Promicanju prijelaza na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo.

- Jačanju zaštite i očuvanja prirode, biološke raznolikosti i zelene infrastrukture, uključujući urbana područja, te smanjenje svih oblika onečišćenja.
- Promicanju proizvodnje i distribucije energije dobivene iz obnovljivih izvora.
- Promicanju održive multimodalne urbane mobilnosti, kao dio prijelaza na gospodarstvo s neto nultom emisijom ugljika.

Što se tiče cilja poboljšanja mobilnosti, europski fond za regionalni razvoj propagira razvoj klimatski otpornih, inteligentnih, sigurnih i održivih transeuropskih prometnih mreža.

Postizanje socijalnije Europe proizlazi iz:

- Povećanja učinkovitosti tržišta rada i pristupa kvalitetnijem zapošljavanju kroz razvoj socijalne infrastrukture i promicanje socijalne ekonomije.
- Poboljšanja jednakog pristupa kvalitetnim uslugama u obrazovanju.
- Promicanja socioekonomske uključenosti zajednica, kućanstava s niskim primanjima i skupina u nepovoljnom položaju, uključujući osobe s posebnim potrebama kroz integrirano djelovanje uključujući stanovanje i socijalne usluge.
- Promicanja socioekonomske integracije državljana trećih zemalja, uključujući migrante kroz integrirane akcije uključujući smještaj i socijalne usluge.
- Osiguravanja jednakog pristupa zdravstvenoj skrbi i poticanje otpornosti zdravstvenih sustava, uključujući primarnu zdravstvenu zaštitu te promicanje prijelaza s institucionalne na skrb u obitelji i zajednici.
- Jačanja uloge kulture i održivog turizma u gospodarskom razvoju, socijalnoj uključenosti i društvenim inovacijama.

Poticanjem integriranog društvenog, gospodarskog i ekološkog razvoja, uzdizanjem kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim i neurbanim područjima postiže se realizacija cilja " Europe koja je bliža građanima".

Ulaganja ERDF-a usmjerena su na nekoliko ključnih prioriternih područja. To je poznato pod izrazom 'tematska koncentracija'. Ovisno o razini svog bogatstva, regije i države članice koriste različite količine financiranja za rješavanje pet ciljeva europske politike.⁶

Sve regije i države članice usmjerit će najmanje 8 % svojih izdvajanja prema urbanom razvoju. ERDF će također podržati ulaganja u:

- Infrastrukturu.
- Aktivnosti za primijenjena istraživanja i inovacije, uključujući industrijska istraživanja, eksperimentalni razvoj i studije izvedivosti.
- Ulaganja u pristup uslugama.
- Produktivna ulaganja u mala i srednja poduzeća i ulaganja usmjerena na očuvanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta.
- Opreme, softver i nematerijalnu imovinu
- Informacije, komunikacije i studije.
- Tehničku pomoć.
- Osposobljavanje, cjeloživotno učenje, prekvalificiranje i obrazovne aktivnosti.⁷

2.2. Kohezijski Fond (CF)

Kohezijski fond se bazira na smanjenju ekonomske i socijalne razlike te promicanju održivog razvoja.

⁶ Službeni list Europske Unije - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>

⁷ Europski fond za regionalni razvoj - <https://www.bayfor.org/en/eu-funding/further-european-funding-programmes/erdf-european-regional-development-fund.html>

Kohezijski fond jača gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju Europske unije putem pružanjem potpore državama članicama s bruto nacionalnim dohotkom po stanovniku ispod 90 % prosjeka EU-a.

Ovaj fond je usmjeren na kapitalno intenzivna ulaganja u okoliš i promet. On podupire održivi razvoj i ulaganja usko povezana s energijom koja nude koristi za okoliš, s posebnim naglaskom na obnovljivu energiju. Što se prometa tiče, pozornost se pridaje transeuropskim prometnim mrežama, posebice prioritetnim projektima od interesa za Europu. Kohezijski fond također podupire infrastrukturne projekte u okviru instrumenta za povezivanje Europe. Vjeruje se da će upravo kohezijski fond doprinijeti ostvarivanju klimatskih ciljeva Europske unije, time što će 37% ukupnih financija posvetiti aktivnostima za njihovo ostvarivanje i realizaciju.

Postoje dva jasna cilja kohezijskog fonda. Prvi je postizanje zelenijeg gospodarstva s niskim udjelom ugljika, promicanjem čiste i pravedne energetske tranzicije, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe, prevencije rizika te održiva urbana mobilnost. Da bi se prvi cilj u potpunosti ostvario predložena su potencijalna rješenja koja bi kroz nadolazeće godine uspjela realizirati sam cilj. Neki od prijedloga su:

- Promicanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisije stakleničkih plinova.
- Promicanje obnovljive energije u skladu s direktivom Europske unije s naglaskom na korištenje energije iz obnovljivih izvora.
- Razvoj pametnih energetske sustava, mreža i skladišta izvan transeuropske energetske mreže.
- Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i prevencije rizika od katastrofa i otpornosti.
- Promicanje pristupa vodi i održivog upravljanja vodom.
- Promicanje prijelaza na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo.

- Jačanje zaštite i očuvanja prirode, biološke raznolikosti i zelene infrastrukture, uključujući urbana područja, te smanjenje svih oblika onečišćenja fokusirajući se na proizvodnju i distribuciju energije dobivene iz obnovljivih izvora.
- Promicanje održive multimodalne urbane mobilnosti, s fokusom na gospodarstvo s nultom emisijom ugljika.

Kako bi se postigla povezanija Europa putem poboljšane mobilnosti potrebno je razviti klimatski otpornu, inteligentnu te sigurnu intermodalnu transeuropsku energetska mrežu. Uz to, neophodan je razvoj i poboljšanje lokalne mobilnosti.

Za drugi cilj kohezijski fond navodi aktivnost usmjerenu prema ulaganja za otvorenje radnih mjesta. Predložena je lista prijedloga u svrhu ostvarenja cilja, a neki od njih su:

- Poboljšati kapacitet programskih tijela.
- Poboljšati kapacitete sektorskih ili teritorijalnih aktera.
- Poboljšati suradnju s partnerima unutar i izvan pojedine države članice. Suradnja se također odnosi na partnere iz prekograničnih regija, regija koje nisu susjedne.

Kohezijski fond i europski fond za regionalni razvoj dijele određena ograničenja. Postoje brojne aktivnosti koje su isključene iz opsega njihove potpore, a to su:

- Izgradnja nuklearnih elektrana (nuklearna energija).
- Smanjenje emisija stakleničkih plinova iz određenih djelatnosti.
- Duhan i duhanski proizvodi (duhanska industrija).
- Infrastruktura zračnih luka (osim u najudaljenijim regijama).
- Odlaganje otpada na odlagalište, postrojenja za obradu zaostalog otpada.

- Fosilna goriva (s izuzetkom ulaganja u čista vozila).
- Širokopojasna infrastruktura u područjima s već dobrom pokrivenošću.
- Nabava željezničkog vozila za korištenje u željezničkom prometu (uz neke iznimke).

Potencijalni korisnici navedenog fonda su države članice s bruto nacionalnim dohotkom manjim od 90% prosjeka Europske unije. U tekućem i budućem razdoblju financiranja (2021. – 2027.) zemlje koje ispunjavaju uvijete financiranja su Bugarska, Češka, Hrvatska, Cipar, Estonija, Grčka, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Slovačka.⁸

2.3. Europski socijalni fond plus (ESF+)

Europski socijalni fond plus je glavni instrument Europske unije za ulaganje u ljude, s ciljem izgradnje socijalne Europe. Ovaj fond daje važan doprinos politikama zapošljavanja, socijalne politike te obrazovanju unutar Europske unije. Budući da je dio kohezijske politike, ESF+ jača svoju misiju podrške gospodarskoj, teritorijalnoj i socijalnoj koheziji u Europskoj uniji smanjenjem razlika između država članica i njenih regija. Za razdoblje 2021. – 2027. godine, ESF je spojen s inicijativom za zapošljavanje mladih (*Youth Employment Initiative*), fondom za europsku pomoć najpotrebitijima (*Fund for European Aid to the most Deprived*) i programom za zapošljavanje i socijalne inovacije (*Employment and Social Innovation*). Tim spajanjem, sjedinjenjem nastaje europski socijalni fond plus (ESF+). Njegov cilj je postići visoke razine zaposlenosti, pravednu socijalnu zaštitu i kvalificiranu te otpornu radnu snagu za buduće tržište rada. Naravno, u skladu s načelima postavljenima u europskom stupu socijalnih prava. Europski

⁸ Kohezijski fond - <https://eufundingoverview.be/funding/cohesion-fund-cf-european-structural-and-investment-funds>

socijalni fond plus podupire zeleni, digitalni i otporni oporavak Europske unije od krize poticanjem ulaganja u radna mjesta, vještine i usluge.

ESF+ podržava:

- Društvene inovacije.
- Ulaganje u mlade ljude kako bi im se pomoglo u stjecanju kvalifikacija i kvalitetnog posla te poboljšanju njihovog obrazovanja.
- Osposobljavanje i cjeloživotno učenje.
- Ulaganje u izgradnju kapaciteta i transnacionalna (prekogranična) suradnja u svrhu jačanja poštenih uvjeta rada.
- Inicijative koje potiču jednake prilike na tržištu rada i povećavaju mobilnost radne snage.
- Borba protiv dječjeg siromaštva i pomoć najugroženijima u društvu koji gube posao i smanjuju prihode.
- Osiguranje hrane i osnovne materijalne pomoći najpotrebitijima.

Potencijalni korisnici ovog fonda su radnici i poslodavci te organizacije koje pružaju obuke i podrške radnicima, nevladine i dobrotvorne organizacije (zaklade, organizacije socijalnog karaktera), poduzeća i udruge te građani Europske unije (mladi i djeca ranjivih skupina).⁹

2.4. Fond za pravednu tranziciju (JTF)

Fond za pravednu tranziciju temelj je mehanizma za pravednu tranziciju (*Just Transition Mechanism*). U razdoblju od 2021. do 2027. godine postaje ključan alat za pružanje prilagođene potpore područjima koja su najviše pogođena prijelazom na klimatsku neutralnost. Provodi se pod

⁹ Europska komisija - <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/what-esf>

podijeljenim upravljanjem, unutar općeg okvira kohezijske politike što spada pod glavnu politiku Europske Unije za smanjenje regionalnih razlika i rješavanje strukturnih promjena unutar Europe.

Fond za pravednu tranziciju podržava i zagovara:

- Produktivna ulaganja u mala i srednja poduzeća, što dovodi do ekonomske diversifikacije, modernizacije i prenamjene.
- Ulaganja u stvaranje novih poduzeća, što dovodi do otvaranja novih radnih mjesta.
- Ulaganja u istraživačke i inovacijske aktivnosti (uključujući sveučilišta), te poticanje prijenosa naprednih tehnologija.
- Ulaganja u razvoj tehnologije, u svrhu postizanja pristupačne čiste energije, uključujući tehnologije skladištenja energije, s naglaskom na smanjenje emisija stakleničkih plinova.
- Ulaganja u obnovljivu energiju (korištenja energije iz obnovljivih izvora) u svrhu smanjenja energetske siromaštva.
- Ulaganja u pametnu i održivu lokalnu mobilnost, uključujući dekarbonizaciju lokalnog prometnog sektora i njegove infrastrukture.
- Obnova i dogradnja toplinskih mreža s ciljem poboljšanja energetske učinkovitosti sustava daljinskog grijanja i ulaganja u proizvodnju toplinske energije.
- Ulaganja u digitalizaciju, digitalne inovacije i digitalnu povezanost.
- Ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija *”smeđih polja”*, obnovu zemljišta (zelena infrastruktura i projekti prenamjene).
- Ulaganja u jačanje kružnog gospodarstva, uključujući sprječavanje otpada, smanjenje učinkovitost resursa, ponovnu upotrebu, popravak i recikliranje.

- Usavršavanje i prekvalificiranje radnika i tražitelja posla.
- Pomoć tražiteljima posla u traženju posla.
- Aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja.
- Tehnička pomoć.
- Ulaganja u infrastrukturu za potrebe centara za obuku, ustanova za skrb o djeci i starijim osobama.

Fond nastoji ublažiti socioekonomske troškove izazvane klimatskom tranzicijom. To znači baziranje na podupiranju produktivnih ulaganja u mala i srednja poduzeća. Također, ulaganje u stvaranje novih radnih mjesta, obnova okoliša, korištenje sve čistije energije, ulaganje u radnike putem usavršavanje i prekvalifikacija, pružanje pomoći u traženju posla, te stavljanje naglasaka na aktivnosti koje se fokusiraju na značajno smanjenja emisija te zaštite radnih mjesta. Procijenjeno je ulaganje u iznosu od 30 milijardi eura u svrhu napretka i ostvarenja navedenih stavki unutar financijskog okvira Europske unije za razdoblje 2021 – 2027 g.¹⁰

2.5. Pomoć za oporavak za koheziju i područja Europe (REACT-EU)

REACT-EU jedan je od programa u okviru novog instrumenta, "Nova generacija Europske unije". Njegovo financiranje predstavlja dodatak programima koji su bili aktualni za razdoblje 2014. – 2020. godine te dodatak kohezijskim alokacijama za razdoblje 2021. – 2027. godine. U svjetlu pandemije koronavirusa, paket REACT-EU predložen je bazirajući se na regije koje su najviše pogođene krizom. Metoda raspodjele uzima u obzir utjecaj krize na bruto domaći proizvod (BDP) i nezaposlenost u državama članicama, s iznosom namijenjenim najudaljenijim regijama. REACT-EU podupire one države članice i regije koje imaju najveću potrebu za sanacijom krize i društvenih

¹⁰ Europska komisija - <https://www.europeaneconomics.com/en/just-transition-fund/>

posljedica koje je sa sobom donijela spomenuta pandemija. Ovaj fond zemljama na najvećem udaru krize koronavirusa daje nadu za zeleni, digitalni i otporniji gospodarski oporavak. Očekuje se da će REACT-EU doprinijeti 25 % svojih ukupnih financijskih sredstava klimatskim ciljevima. U skladu sa svojom prirodom instrumenta za popravak krize uzrokovane koronavirusom, REACT-EU državama članicama pruža priličnu količinu fleksibilnosti. Ne nameće im nikakve zahtjeve za tematsku koncentraciju predloženih projekata te im omogućuje usmjeravanje resursa REACT-EU u skladu s njihovim potrebama. Države članice trebale bi nastaviti obraćati posebnu pozornost na ljude koji žive u ruralnim, pograničnim, manje razvijenim, otočnim, planinskim, slabo naseljenim i najudaljenijim regijama. Također pažnju treba usmjeriti ka područjima pogođenim industrijskom tranzicijom i depopulacijom te vođeni tim smjernicama liste prioriteta koristiti dostupna sredstva REACT-EU isključivo za potporu tim ljudima. Države članice također mogu dodijeliti svoje REACT-EU resurse postojećim prekograničnim programima u okviru cilja europske teritorijalne suradnje.

Potpura je dostupna za:

- Održavanje i otvaranje radnih mjesta.
- Razvoj vještina.
- Osiguranje obrtnog kapitala.
- Ulaganja za mala i srednja poduzeća.
- Poboljšanje zelene i digitalne tranzicije.

Sredstva bi trebala biti usmjerena prema sektorima koji su najviše pogođeni krizom, poput zdravstva, turizma i kulture.¹¹

¹¹ Kružni gradski vodič za financiranje - <https://www.circularcityfundingguide.eu/funding-types-and-their-applicability/grants-and-subsidies/european-structural-investment-funds/react-eu/>

2.6. Ostala pomoćna sredstva i instrumenti regionalnog razvoja

2.6.1. Europska unija sljedeće generacije (The Next Generation EU)

EU sljedeće generacije je zaptavo temeljni instrument za oporavak koji vrijedi više od 800 milijardi eura koncentriran na pomoć u popravljanju neposredne gospodarske i društvene štete koju je prouzročila pandemija koronavirusa. Glavni cilj je postizanje zelenije, digitalnije, otpornije i spremnije Europe u razdoblju nakon covida. Instrument je baziran na trenutnu situaciju (post covid) te na pripremu Europe za potencijalne buduće nedaće. Ova vrsta fonda također donosi dodatni resurs novaca na raspolaganje drugim programima ili fondovima kao što su:

- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)
- Europski socijalni fond (ESF)
- Europski fond za pomoć najpotrebitijima (FEAD)
- inicijativa zapošljavanja za mlade (YEI)
- Horizont 2020
- InvestEU
- ruralni razvoj ili fond za pravednu tranziciju (JTF).

Europska unija sljedeće generacije raspolaže sa 723,8 milijardi eura u zajmovima i bespovratnim sredstvima dostupnim za potporu reformama i ulaganjima koje poduzimaju zemlje unutar Europske Unije koje su usmjerene na oporavak i otpornost. Svima je primarni cilj ublažiti gospodarski i društveni učinak pandemije koronavirusa i učiniti gospodarstva te društva unutar Europske unije održivijima, otpornijima i bolje pripremljenima za sadašnje te potencijalne buduće izazove. Države članice rade na svojim planovima za oporavak i otpornost kako bi pristupile sredstvima s finalnim ciljem oporavka.¹²

2.6.2. Urbani dnevni red Europske unije (The Urban Agenda of the EU)

Urbani dnevni red Europske unije je integrirani i koordinirani pristup bavljenju urbanom dimenzijom Europe, nacionalnih politika i zakonodavstva. Usredotočujući se na konkretne prioritetne teme unutar posvećenih partnerstava. Urbani dnevni red nastoji poboljšati kvalitetu života u urbanim područjima.

¹² Dobrodošla Europa - <https://www.welcomeurope.com/en/programs/nextgenerationeu-ngeu/>

Amsterdamskim paktom, koji su 30. svibnja 2016. dogovorili ministri Europske unije nadležni za urbana pitanja, uspostavljen je urbani dnevni red za prostor EU. Urbani dnevni red Europske Unije usredotočuje se na tri stupa kreiranja i provedbe politika Europske unije: bolju regulativu, bolje financiranje i bolje znanje. Današnjim datumom definirano je četrnaeste različitih partnerstva na tematike: kvaliteta zraka, kružno gospodarstvo, prilagodba klimi, kultura i kulturna baština, digitalna tranzicija, prijelaz energije, stanovanje, uključivanje migranata i izbjeglica, inovativna i odgovorna javna nabava, poslovi i vještine u lokalnom gospodarstvu, održivo korištenje zemljišta i rješenja temeljena na prirodi, urbana mobilnost, urbano siromaštvo i sigurnost u javnim prostorima.

Gradovi, države članice, europska komisija te nevladinih organizacija zajedno rade na razvoju i provedbi aktivnosti za uspješno rješavanje izazova gradova unutar Europe. Urbani dnevni red Europske Unije financirana je iz europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda.¹³

2.6.3. Europska urbana inicijativa (EUI)

Pravna osnova europske urbane inicijative (EUI) je uredba europskog fonda za regionalni razvoj (kohezijskog fonda za 2021. – 2027. godine). Glavni ciljevi europske urbane inicijative su jačanje integriranih i participativnih pristupa održivom urbanom razvoju te osiguranje jače veze s politikama Europske unije, s naglaskom na kohezijsku politiku. Inicijativa je usmjerena na gradove cjepkanih krajolika. Europska urbana inicijativa pruža potporu i podršku svima gradovima te stavlja naglasak na podizanje obrazovanja, znanja, pružanje podrške za razvoj i inovacijska rješenja za urbane izazove različitog karaktera. Europska urbana inicijativa financirana od strane Europske Unije, podupire sva urbana područja inovativnim radnjama, izgradnjom kapaciteta i komunikacijom o održivom urbanom razvoju.

Europska urbana inicijativa nudi različite razine pomoći:

- Potpora urbanim vlastima s do 80% izravnog sufinanciranja.
- Jačanje kapaciteta gradova u osmišljavanju strategija, politika i praksi održivog urbanog razvoja.

¹³ Europska komisija - https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/urban-agenda-eu_en

- Osiguravanje lakšeg pristupa horizontalnom i tematskom znanju te razmjena znanja o održivom urbanom razvoju.¹⁴

2.6.4. Zajednička europska potpora za održiva ulaganja u gradska područja

Zajednička europska potpora za održiva ulaganja u gradska područja je zajednička inicijativa europske komisije i europske investicijske banke, koje su u suradnji s razvojnom bankom vijeća Europe. Državama članicama dana je mogućnost korištenja dijela bespovratnih sredstava Europske unije za povratna ulaganja u projekte koji su usredotočeni na održivi urbani razvoj. Ova ulaganja, koja mogu biti u obliku kapitala, zajmova ili jamstava, isporučuju se projektima putem fondova za urbani razvoj.

2.6.5. Europska lokalna energetska pomoć

Europska lokalna energetska pomoć pruža tehničku pomoć za ulaganja u energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije kroz tri različite grane: energetska učinkovitost; održivo stanovanje; te gradski prijevoz i mobilnost. Ovakva vrsta pomoći obično podržava investicijske programe iznad 30 milijuna eura s trogodišnjim razdobljem provedbe za energetska učinkovitost (uključujući stambene projekte) i četverogodišnjim razdobljem usmjerenim na gradski prijevoz i mobilnost. Europska lokalna energetska pomoć podržava hibrid projekte (spajanje različitih projekata) u svrhu povećanja njihove perspektive za različite izvođače i financijere. Aktivnosti prihvatljive za bespovratna sredstva uključuju: tehničke studije, energetske preglede, poslovne planove i financijske savjete, pravne savjete, pripremu natječajne procedure, spajanje projekata i upravljanje projektima.¹⁵

2.6.6. URBACT III

URBACT je program za integrirani urbani razvoj. Omogućuje gradovima diljem Europske unije da razviju integrirana rješenja s ciljem zajedničkog urbanog umrežavanja, učenja iz međusobnih iskustava, identificiranja dobrih praksi za poboljšanje urbanih politika. To je instrument kohezijske

¹⁴ Urbani laboratorij Europe - <https://www.uia-initiative.eu/en/eui/european-urban-initiative>

¹⁵ Europska investicijska banka - <https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index>

politike koji sufinanciraju Europski fond za regionalni razvoj, 27 država članica te Norveška i Švicarska.

Program URBACT III fokusiran je na četiri glavna cilja:

1. Poboljšati kapacitete gradova za upravljanje održivim urbanim politikama i praksama.
2. Poboljšati dizajn održivih urbanih politika i praksi u gradovima.
3. Poboljšati provedbu integriranih i održivih urbanih strategija i akcija u gradovima.
4. Osigurati da praktičari i donositelji odluka na svim razinama imaju pristup znanju i razmjeni znanja o svim aspektima održivog urbanog razvoja u svrhu poboljšanja politike urbanog razvoja.

Kako bi se postigli ovi ciljevi, URBACT III provodi tri vrste intervencija a to su transnacionalne razmjene, jačanje kapaciteta te kapitalizacija i diseminacija.¹⁶

2.6.7. Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama

Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama je partnerstvo tehničke pomoći između europske komisije, europske investicijske banke i europske banke za obnovu i razvoj. Pruža brojne savjete zemljama korisnicama kako bi im pomogla u pripremi visokokvalitetnih projekata koji će se sufinancirati iz dva strukturna i investicijska fonda Europske unije (europski fond za regionalan razvoj i kohezijski fond).

Pomoć ovog fonda može biti značajna i aplicirana kod:

- Pripreme projekta.
- Neovisne provjere kvalitete projekata.
- Funkcije procjene nakon podnošenja zahtjeva za sve projekte podnesene izravno europskoj komisiji.
- Izgradnje kapaciteta, uključujući kompetentni centar.
- Podrške implementacije.
- Projekata instrumenta za povezivanje Europe, uglavnom u željezničkom i cestovnom sektoru.
- Aktivnosti europskog savjetodavnog centra za ulaganja kroz pregled i obradu zahtjeva.

¹⁶ Evaluacija utjecaja programa URBACT III - <https://urbact.eu/sites/default/files/2023-01/uiii-impact-evaluation.pdf>

Potencijalni korisnici fonda su gradovi, općine, političke i upravne institucije s ovlastima vezanim uz politiku.¹⁷

¹⁷ JASPERS - <https://jaspers.eib.org>

3. STRATEŠKA PODRUČJA RAZVOJA EU

3.1. Poljoprivreda, ruralni razvoj

Zajednička poljoprivredna politika podupire vitalnost i gospodarsku održivost ruralnih područja kroz financiranje i radnje koje isključivo podržavaju ruralni razvoj. Slika 3 prikazuje potencijalni izgled željene ambicije europskog zelenog dogovora.

Slika 3: Prikaz idealnog stanja te ambiciju europskog zelenog dogovora.¹⁸

Izvor: Europska komisija - https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_en

Proračun Europske unije je pokretač ulaganja u održivu poljoprivredu zajedno s klimatskim djelovanjem, zaštitom okoliša, sigurnošću hrane i ruralnim razvojem.

Financiranje poljoprivrednih programa proizlazi iz dva fonda koji čine dio općeg proračuna Europske Unije:

1. Europski fond za jamstva u poljoprivredi, koji primarno financira izravna plaćanja poljoprivrednicima te pokriva sve troškove mjera potrebnih za regulaciju poljoprivrednih tržišta.

¹⁸ Europska komisija - https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_en

2. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, koji sufinancira programe ruralnog razvoja država članica.

Oba navedena fonda provode se u podijeljenom upravljanju između država članica i Europske unije. To znači da se isplate korisnicima vrše direktno od strane država članica Europske Unije. Tijekom prve dvije godine višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. godine, nastavljaju se primjenjivati već postojeće i određene uredbe zajedničke poljoprivredne politike koje su određene i deklarirane za razdoblje 2014. – 2020. godine. Strateški planovi omogućit će veći stupanj fleksibilnosti između dvaju fondova i uključit će prioritet realizacije europskog zelenog dogovora. Sveukupno, 40 % ukupnih rashoda usmjereno je klimatskim mjerama.

Novе uredbe temelje se na fleksibilnijoj izvedbi i pristupu utemeljenom na lokalne uvjete i njihovu potrebu, dok se istodobno povećava ambicija Europske Unije u odnosu na održivosti. Bazira se i fokusira na 10 ciljeva:

1. Osigurati pošten prihod za poljoprivrednike.
2. Povećati konkurentnost.
3. Poboľšati položaj poljoprivrednika u prehrambenom lancu.
4. Poduzeti mjere protiv klimatskih promjena.
5. Briga o okolišu.
6. Očuvati krajobraz i biološku raznolikost.
7. Podržati generacijsku obnovu.
8. Stvoriti i održati živahna ruralna područja.
9. Štiti hranu i zdravstvenu kakvoću.
10. Poticati znanje i inovacije.

Zemlje Europske unije provodit će novu zajedničku poljoprivrednu politiku sa strateškim planom na nacionalnoj razini. Svaki će se plan kroititi s obzirom na specifične potrebe određene zemlje i dati opipljive rezultate u odnosu na ciljeve koji su na razini Europske unije, istovremeno pridonoseći ambicijama europskog zelenog dogovora.

Nova zajednička poljoprivredna politika je pravednija, ekološki prihvatljivija, prihvatljivija za životinje i fleksibilnija.

Po prvi put, nova poljoprivredna politika uključivat će i socijalna pitanja te uvjete, što znači da će korisnici morati poštivati elemente socijalnog i radnog prava Europske unije kako bi dobili sredstva.

Države članice preraspodijelit će najmanje 10 % svojih financije u korist manjih poljoprivrednih gospodarstava uz obavezu da se deklarira detaljni strateški plan provedbe istog. Potpora mladim poljoprivrednicima imat će novu obveznu minimalnu razinu od 3 % proračuna država članica za potporu prihodima zajedničke poljoprivredne politike. To bi moglo pokriti potporu dohotku, ulaganja ili potporu za pokretanje poslovanja za mlade poljoprivrednike.

Novim instrumentom nagraditi će se poljoprivrednici za primjenu klimatski i ekološki prihvatljivih praksi (organski uzgoj, agroekologija, integrirano suzbijanje štetočina, itd.). Države članice moraju dodijeliti najmanje 25 % svog proračuna za navedeno.

Minimalno 35 % sredstava za ruralni razvoj dodijelit će se agro-okolišnim obvezama, koje su baziranje i usredotočene na okolišni te klimatski razvoj s naglaskom na dobrobiti životinja.

Što se tiče uvjetovanja, minimalni zahtjevi za korisnike zajedničke poljoprivredne politike postaju ambiciozniji no ikada, te moraju biti poštivani u svrhu dobivanja potpore. Na primjer, najmanje 3 % obradivog zemljišta na bilo kojoj farmi bit će posvećeno bioraznolikosti, uz mogućnost da poljoprivrednik dobije potporu putem ekoshema kako bi se taj postotak podigao na 7 %.¹⁹

3.1.1. Izravna potpora dohotku poljoprivrednika i tržišne mjere

Glavni cilj europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda je podržati održiv prihod i otpornost poljoprivrednih gospodarstava diljem Europske unije kako bi se poboljšala sigurnost i kvaliteta hrane. Fondu je cilj doprinijeti ispunjavanju okolišnih i klimatskih ciljeva Europske unije putem ozelenjavanja te putem eko-programa. Postizanje više razine ekoloških ambicija, suočavanje s klimatskim promjenama te zaštita prirodnih resursa i bioraznolikosti prioriteti su buduće zajedničke poljoprivredne politike koja je stupila na snagu 2023. godine.

Europska Unija podupire prihode poljoprivrednika putem izravnih plaćanja (plaćanja koja se godišnje dodjeljuju izravno na bankovne račune poljoprivrednika, kao potpora dohotku i za pružanje sigurnosne mreže).

¹⁹ Grupacija Svjetske banke - <https://www.worldbank.org/en/programs/knowledge-for-change/brief/agriculture-and-rural-development>

Kroz europski poljoprivredni jamstveni fond zemlje Europske unije moraju ponuditi:

1. Osnovnu shemu plaćanja za poljoprivrednike.
2. Zelena izravna plaćanja.
3. Plaćanje za mlade poljoprivrednike.

Zemlje Europske unije također mogu koristiti europski poljoprivredni jamstveni fond za financiranje posebnih programa koji služe za pomoć malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima, poljoprivrednicima koji rade u područjima s prirodnim ograničenjima te različitim sektorima koji se suočavaju s poteškoćama. Sva plaćanja podliježu usklađenosti s pravilima Europske unije koji se odnose na sigurnosti hrane, zaštitu okoliša i dobrobiti životinja. Oni su presudni za održavanje poslovanja poljoprivrednika jer su prihodi od poljoprivrede znatno ispod prosječnih prihoda unutar Europskoj uniji.

Europski poljoprivredni jamstveni fond također financira mjere za potporu i stabilizaciju poljoprivrednih tržišta, uključujući:

- Javnu intervencijsku kupnju.
- Pomoć za privatno skladištenje.
- Posebne mjere potpore specifične za sektor.
- Program Europske unije za školsko voće, povrće i mlijeko.
- Akcije informiranja i promocije.

3.1.2. Ruralni razvoj

Sredstva za ruralni razvoj dijelom se crpe iz europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj a dijelom iz nacionalnih/regionalnih te ponekad proizlaze ih privatnih izvora. Glavni cilj europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj je podržati prijelaz na potpuno održiv poljoprivredni sektor i razvoj živahnih ruralnih područja. Financira doprinos zajedničke poljoprivredne politike ciljevima ruralnog razvoja Europske unije:

1. Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrede.
2. Poticanje održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim mjerama.
3. Postizanje uravnoteženog socioekonomskog razvoja ruralnih područja i zajednica.

Ovaj fond pruža pomoć poljoprivrednicima i stanovnicima ruralnih područja za povećanje održivosti i konkurentnosti kroz:

- Poticanje korištenja digitalnih i tehnoloških alata.
- Akcije za poboljšanje privlačnosti ruralnih područja kako za život tako i za otvaranje radnih mjesta.
- Podršku inovacijama i aktivnostima na farmama.
- Revitalizaciju sela.
- Zaštitu okoliša i biološke raznolikosti.
- Akcije usmjerene na obnovu, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom, s ciljem postizanja pozitivnih učinka na biološku raznolikost, tlo, vodu i zrak.

Politika ruralnog razvoja Europske Unije provodi se na temelju nacionalnih ili regionalnih višegodišnjih programa ruralnog razvoja koje vode i uređuju države članice Europske unije, a odobrava ih europska komisija. Svaki program definira specifičnu strategiju koja mora zadovoljiti potrebe dotične zemlje/regije poštujući prioritete Europske Unije za ruralni razvoj.

Potencijalni korisnici ovoga fonda su poljoprivrednici, tijela uprave, lokalne ili regionalne vlasti, obrazovne ustanove te mala i srednja poduzeća.²⁰

3.2. Transport

3.2.1. Prometni program za povezivanje Europe

Prometni program za povezivanje Europe ključni je instrument financiranja Europske Unije za razvoj visoko učinkovitih, održivih i međusobno povezanih transeuropskih prometnih mreža, s fokusom na devet koridora osnovne mreže. Program sufinancira projekte koji unaprjeđuju multimodalnost, poboljšavaju infrastrukturu i unapređuju inovacije i nove tehnologije. Program promiče međusobno povezane mreže za razvoj i modernizaciju željezničke, cestovne, unutarnje plovne i pomorske infrastrukture, s naglaskom na sigurnu mobilnost. Prioritet se daje daljnjem

²⁰ Europska komisija - https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/themes/rural-development_en

razvoju transeuropske prometne mreže s naglaskom na poveznice koje nedostaju. Slika 4 prikazuje željeni model prometa koji mora postati mora postati energetski učinkovitiji, čišći i tiši.

Slika 4: Promet, koji je prijeko potreban za stanovništvo i naše gospodarstvo, mora postati energetski učinkovitiji, čišći i tiši.²¹

Izvor: Federalno ministarstvo digitalizacije i prometa - <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/EN/Dossier/european-transport-policy/european-transport-policy.html>

Glavni ciljevi programa su:

- Doprinijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa koji se odnose na učinkovite, međusobno povezane i multimodalne mreže i infrastrukturu u svrhu pametne, održive, sigurne i zaštićene mobilnosti.
- Prilagoditi dijelove transeuropske prometne mreže za dvostruku upotrebu prometne infrastrukture s ciljem poboljšanja civilne i vojne mobilnosti.

Potpora je rezervirana i usmjerena za projekte od zajedničkog interesa koji su fokusirani na:

- Uklanjanje uskih grla, premošćivanje karika koje nedostaju i na poboljšanje prekograničnih dionica.

²¹ Federalno ministarstvo digitalizacije i prometa - <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/EN/Dossier/european-transport-policy/european-transport-policy.html>

- Dugoročno osiguranje održivih i učinkovitih prometnih sustava.
- Optimiziranje integracije i međusobnog povezivanja.
- Poboljšanje prometnih usluga, uz osiguranje dostupnosti prometne infrastrukture.

Plan je finalizirati funkcionalnost transeuropskih prometnih mreža kroz tri koraka:

1. Do 2030. godine, dovršetak temeljnih transeuropskih prometnih mreža prema postojećim standardima, kao što je na primjer elektrifikacija cijele željezničke mreže i mogućnost vožnje vlakova dugih 740 metara.
2. Do 2040. godine, dovršetak proširene osnovne mreže prema novim standardima kao što je minimalna linijska brzina od 160 km/h za putnički željeznički promet.
3. Do 2050. godine, dovršetak cjelokupne transeuropske prometne mreže, uključujući dionice unutar sveobuhvatne mreže.

Za većinu prometnih projekata, financijska potpora Europske unije ne prelazi 30 % ukupnih prihvatljivih troškova. To se može povećati do 50 % za studije, te do 85 % za projekte za koje se sredstva prenose iz kohezijskog fonda. Što se tiče radova koji se poduzimaju u najudaljenijim regijama, primjenjuje se posebna najveća stopa sufinanciranja od 70 %.

Potencijalni korisnici potpore od strane ovoga fonda su predstavnici transportne industrije, mala i srednja poduzeća, istraživačke organizacije, međunarodne organizacije.

3.3. Turizam

Europska unija ima komplementarnu ulogu u turističkoj politici, podupirući i koordinirajući akcije koje poduzimaju države članice. Ne postoji namjenski proračun Europske unije za turizam u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Financijska potpora turizmu osigurava se kroz različite programe. Turizam diljem Europske Unije pretrpio je neviđeni šok kao posljedicu pandemije koronavirusa. Došlo je do neočekivanog smanjenja turističkih tokova a samim time i prihoda kod različitih poduzeća koji su usko vezani za turizam. Europska komisija pokrenula je mjere i prijedloge za ublažavanje utjecaja ove krize na turistički sektor Europske Unije.

Osim ovog trenutnog šoka, turistički sektor suočava se s drugim, dugoročnijim izazovima koji se odnose na njegovu zelenu i digitalnu transformaciju, konkurentnost, održivost i otpornost.

Nekoliko inicijativa i programa Europske Unije može osigurati financiranje s krajnjim ciljem ulaganja u turizam. Za razdoblje 2021. do 2027. godine, postoji 13 programa koji bi se mogli koristiti za financiranje aktivnosti u turističkom sektoru, uključujući i one stvorene za ublažavanje utjecaja pandemije.

Zakonodavni okvir Europskog regionalnog razvoja za razdoblje od 2021. do 2027. godine uključuje poseban cilj politike koji se odnosi na održivi turizam. Osim ovog specifičnog cilja, održivi turizam može se podržati kroz bilo koji drugi cilj politike sve dok su ulaganja u skladu s uvjetima i zahtjevima Europske Unije. Javna tijela u državama članicama odabiru projekte koji će se financirati kroz operativne programe. Instrument za oporavak i otpornost pruža državama članicama mogućnost financiranja ulaganja i reformi, uključujući sektor turizma, kao dio njihovih nacionalnih planova oporavka i otpornosti.²²

13 programa koji se mogu koristiti za financiranje aktivnosti u turističkom sektoru:

1. Ustanova za oporavak i otpornost
2. Europski fond za regionalni razvoj i kohezijski fond
3. Europski socijalni fond plus
4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
5. Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu
6. LIFE program
7. Obzor Europa
8. Program kreativna Europa
9. Erasmus+
10. Fond za pravednu tranziciju
11. Program digitalna Europa
12. Program jedinstvenog tržišta
13. InvestEU

²² Europska komisija - https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/policy-overview_en

3.4. EU sljedeće generacije – oporavak nakon COVID-a

U 2020. godini Europska Unija pružila je dosad neviđen odgovor na krizu izazvanu koronavirusom koja je pogodila Europu i svijet. U središtu je paket poticaja vrijedan 2018 bilijuna eura u trenutnim cijenama. Sastoji se od dugoročnog proračuna Europske Unije za razdoblje od 2021. do 2027. godine koji iznosi 1211 bilijuna eura, nadopunjenog s 806,9 milijardi eura. Cilj nove generacije Europske Unije je pomoći trenutnom gospodarskom i društvenom oporavku od štete uzrokovane pandemijom koronavirusa i samim time učiniti Europu spremnom za budućnost. Instrument će pomoći u izgradnji zelenije, digitalnije i otpornije Europske Unije koja će biti spremna na izazove nadolazećeg vremena. Središnji dio nove generacije Europske Unije je instrument za oporavak i otpornost, koji pruža bespovratna sredstva i zajmove koji služe za potporu reformama i ulaganjima u države članice Europske unije čija je ukupna vrijednost 723,8 milijardi eura. Dio sredstava (338,0 milijardi eura) bit će osiguran u obliku bespovratnih sredstava. Ostatak (385,8 milijardi eura) će se iskoristiti za davanje zajmova pojedinim državama članicama pod povoljnim uvjetima, koje će te države članice morati vraćati. Slika 5 simbolizira financiranje dugoročnog proračuna nove generacije Europske unije.

Slika 5: Simbol financiranja dugoročnog proračuna nove generacije Europske unije. ” Sada je vrijeme da se bacimo na posao kako bismo Europu učinili zelenijom, digitalnijom i otpornijom”.²³

²³ Agentschap Innoveren & Ondernemen - <https://eufundingoverview.be/funding/recovery-plan-for-europe-nextgenerationeu>

Izvor: Agentschap Innoveren & Ondernemen - <https://eufundingoverview.be/funding/recovery-plan-for-europe-nextgenerationeu>

Sredstva u okviru instrumenta za oporavak i otpornost raspodijelit će se u skladu s nacionalnim planovima oporavka i otpornosti koje priprema svaka država članica, u suradnji s europskom komisijom i u skladu s dogovorenim ključem raspodjele.

Nova generacija Europske unije također će ojačati nekoliko postojećih programa i politika unutar Europe:

- Kohezijsku politiku u okviru pomoći za oporavak kohezije i područja Europe, kako bi se pomoglo pri rješavanju gospodarskih posljedica pandemije u prvim godinama oporavka.
- Fond za pravednu tranziciju
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, koji služi za daljnju potporu poljoprivrednicima.
- InvestEU, usmjeren na potporu investicijskim naporima poduzeća iz Europske Unije.
- Obzor Europa, kako bi se osigurao veći kapacitet Europske Unije u svrhu financiranja više izvrsnosti u smislu istraživanju.

Kako bi sve to uspjela sufinancirati, Europska Unija će se morati zadužiti na tržištu. Otplata će se odvijati kroz dugoročno razdoblje, sve do 2058. godine. Time će se izbjeći izravan pritisak na nacionalne financije država članica i omogućiti im da usmjere te usredotoče svoje napore na oporavak.

Više od 50 % dugoročnog proračuna koristit će se za potporu sljedećim prioritetima:

- Istraživanje i inovacije, kroz obzor Europe.
- Pravedne klimatske i digitalne tranzicije, kroz fond za pravednu tranziciju i program digitalna Europa.
- Pripravnost, oporavak i otpornost, putem instrumenta za oporavak i otpornost, mehanizma civilne zaštite Europske unije i zdravstvenog programa "EU4Health".

Otpriblike 30 % dugoročnog proračuna potrošit će se na borbu protiv klimatskih promjena. Ta su sredstva dio velikog investicijskog plana koji će Europska Unija uspostaviti kako bi ozelenila

gospodarstvo. Kombinirat će se sredstva Europske Unije i nacionalna javna sredstva te javna i privatna ulaganja kako bi se podržala Europa na putu prema klimatskoj neutralnosti do 2050.

3.4.1. Ustanova za oporavak i otpornost

Fond za oporavak i otpornost, koji je stupio na snagu 19. veljače 2021. godine, privremeni je instrument za oporavak. Cilj mu je pomoći Europskoj Uniji da postigne svoj cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine i time postavi Europu na put ka digitalnoj tranziciji, stvarajući radna mjesta te potičući rast u tom procesu. Ovaj fond pruža veliku financijsku potporu javnim ulaganjima koja su usmjerena prema projektima u šest ključnih područja:

1. Zeleni prijelaz
2. Digitalna transformacija
3. Ekonomska kohezija, produktivnost i konkurentnost
4. Socijalna i teritorijalna kohezija,
5. Zdravstvena, ekonomska, socijalna i institucionalna otpornost i
6. Politike za sljedeću generaciju.

Potpora se daje u obliku bespovratnih sredstava (338,0 milijardi eura) i zajmova (385,8 milijardi eura).

Da bi dobile potporu od strane ovog fonda, zemlje Europske Unije moraju komisiji podnijeti detaljne planove oporavka i otpornosti, obrazlažući način na koji planiraju utrošiti novac. Nadalje, planovi trebaju pratiti propise programa reformi i ulaganja dotične države članice. Planovi oporavka i otpornosti koji ispunjavaju kompletne uvjete za financiranje u okviru fonda također bi trebali sadržavati popis mjera za provedbu reformi i javnih ulaganja putem sveobuhvatnog i koherentnog paketa. On također može uključivati i javne programe koji za cilj imaju poticanje privatnih ulaganja. Komisija će procjenjuje te planove, a europsko vijeće ih zatim odobrava. Novac je isplaćen po realizaciji ciljeva na koje su se same države članice obvezale.

Potpora u okviru ustanove za potporu i otpornost, dodatna je potpora koja se pruža u okviru drugih programa i instrumenata Europske unije. Reforme i investicijski projekti mogu dobiti potporu iz

drugih programa i instrumenata unutar Europske Unije pod uvjetom da takva potpora ne pokriva troškove iste tematike.

Osim bespovratnih sredstava, ustanova za oporavak i otpornost ima i komponentu zajma. Do 31. prosinca 2023. godine, na zahtjev države članice, komisija može dotičnoj državi članici odobriti zajam za provedbu njezina plana oporavka i otpornosti. Postoji gornja granica za najveći obujam zajmova za svaku državu članicu koji iznosi 6,8 % njezinog bruto nacionalnog dohotka. Dodjela spomenutih sredstava se realizira do kraja 2023. godine.

Oko 20 % sredstava iz instrumenta za oporavak i otpornost bit će uloženo u digitalnu transformaciju Europske Unije. Ta će sredstva pomoći Europskoj Uniji da usavrši umjetnu inteligenciju, kibernetički sigurnost ulaganjem u superračunala. Svrha i finalni cilj navedenog je postizanje šire upotrebe digitalnih tehnologija u gospodarstvu i društvu.

Nadalje, ustanova za oporavak i otpornost će pridonijeti klimatskim mjerama i održivosti okoliša podupirući mjere koje čine iznos od najmanje 37 % ukupnih izdvajanja država članica. Fond će također doprinijeti uključivanju aktivnosti vezanih uz biološku raznolikost u politike Europe. Reforme i ulaganja koja su uključena u planove oporavka i otpornosti država članica, uključivat će načelo „ne činiti značajnu štetu”, što znači da ne bi smjeli štetiti klimatske i ekološke ciljeve Europe.²⁴

3.4.2. InvestEU

Program InvestEU jedinstveni je mehanizam potpore ulaganjima za razdoblje 2021. do 2027. godine. Objedinjuje različite financijske instrumente unutar Europske Unije namjenjene podržavanju unutarnje politike. InvestEU podupire održiva ulaganja, inovacije i otvaranje radnih mjesta unutar Europe. Pogodan je za pružanje dugoročnog financiranja tvrtkama i za internu potporu politikama Europske Unije kod njenog oporavka od duboke gospodarske i socijalne krize. Ukupna ulaganja koja će se mobilizirati na ovoj osnovi procjenjuju se na više od 372 milijarde eura u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Pod jednim krovom okuplja europski fond za strateška ulaganja i 13 drugih financijskih instrumenata Europske unije.

²⁴ NextGenerationEU - https://next-generation-eu.europa.eu/recovery-and-resilience-facility_en

InvestEU je osmišljen kako bi osigurao korist svim državama članicama, bez obzira na njihovu političku veličinu i njihovo financijsko stanje. Ne postoje nacionalne ometnice jer je ovo tržišni instrument koji se temelji na potražnji. InvestEU podržava sljedeća područja politike:

- Energetski sektor
- Održivost
- Okruženje
- Istraživanje, inovacije i digitalizacija
- Mala i srednja poduzeća
- Društvena ulaganja i vještine

Sva područja mogu obuhvaćati strateška ulaganja, uključujući važne projekte od zajedničkog europskog interesa za potporu krajnjim primateljima čije su aktivnosti od strateške važnosti za Europsku uniju, posebno u pogledu zelene i digitalne tranzicije, povećane otpornosti i jačanja strateških lanaca vrijednosti.

Kako bi imali koristi od financiranja InvestEU-a, potencijalni projekti moraju:

- Rješavati tržišne neuspjehe ili nedostatke ulaganja i biti ekonomski održivi.
- Aplikirati za potrebnu potporu Europske Unije kako bi se krenulo s mrtve točke.
- Postići učinak multiplikacije i, gdje je to moguće, privući privatna ulaganja.
- Pomoći u ispunjavanju ciljeva politike Europske unije.

Jamstvo dostupno u okviru programa InvestEU provodi se putem odabраниh financijskih partnera. Glavni partner je grupa europske investicijske banke koja će biti odgovorna za provedbu 75 % jamstva unutar Europske Unije. Jamstvo Europske Unije, po prvi put je otvoreno ka nacionalnim promotivnim bankama i međunarodnim financijskim institucijama.²⁵

3.4.3. Instrument tehničke podrške

Glavni cilj instrumenta tehničke potpore je promicanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske Unije poticanjem država članica da ulože trud i napor u smjeru provedbe

²⁵ InvestEU - https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund_en

reforma koje su potrebite za postizanje gospodarskog i društvenog oporavka. Također, stavlja se naglasak na ciljnu provedbu otpornosti i uzlazne ekonomske i društvene konvergencije. Instrument pomaže nacionalnim vlastima u poboljšanju njihovih kapaciteta za osmišljavanje, razvoj i provedbu reformi. Stavlja se fokus na pripremu, izmjenu, provedbu i reviziju nacionalnih planova oporavka i otpornosti.

Instrument pruža prilagođenu stručnost za podršku javnim tijelima u njihovim naporima da osmisle i provedu reforme u širokom rasponu domena ciljane politike. To uključuje područja koja se odnose na upravljanje i javnu upravu, administraciju prihoda i upravljanje javnim financijama, održivi rast i poslovno okruženje, tržište rada, obrazovanje, zdravstvene i socijalne usluge, financijski sektor i pristup financiranju. Poseban naglasak stavljen je na akcije koje potiču zelene i digitalne prijelaze.

Države članice Europske Unije koje žele dobiti tehničku podršku moraju podnijeti zahtjev komisiji putem svog nacionalnog tijela za koordinaciju do 31. listopada svake godine. Komisija analizira te zahtjeve i, zajedno s nacionalnim tijelima za koordinaciju, procjenjuje specifične potrebe zemalja i opcije za podršku dizajnu i provedbi njihovih reformi.²⁶

Podršku mogu pružiti izravno interni stručnjaci komisije ili drugi pružatelji usluga, kao što su:

- Stručnjaci iz nacionalnih uprava država članica EU
- Međunarodne organizacije
- Privatne tvrtke i konzultantske kuće
- Pojedinačni stručnjaci iz privatnog sektora

3.5. Zapošljavanje, socijalna pitanja

3.5.1. Europski socijalni fond plus (ESF+)

Europski socijalni fond plus je glavni instrument Europske Unije koji služi za ulaganje u ljude, s ciljem izgradnje socijalne Europe. Ovaj fond daje važan doprinos zapošljavanju, socijalnoj politici i obrazovanju unutar Europske Unije. Fond je također jedan od kamena temeljaca socioekonomskog oporavka Europske Unije od pandemije koronavirusa.

²⁶ Europska komisija - https://commission-europa-eu.translate.google.com/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=hr&_x_tr_hl=hr&_x_tr_pto=sc

Za razdoblje 2021. do 2027. godine radi pojednostavljenja, europski socijalni fond je spojen s inicijativom za zapošljavanje mladih, fondom za europsku pomoć najpotrebitijima i programom za zapošljavanje i društvene inovacije kako bi se postati ESF+. Cilj ESF+ je postići visoke razine zaposlenosti, pravednu socijalnu zaštitu i kvalificiranu te otpornu radnu snagu za budući svijet rada, sve u skladu s načelima postavljenima od strane europskog stupa za socijalna prava. Fond podupire zeleni, digitalni i otporni oporavak Europske Unije od krize poticanjem ulaganja u radna mjesta, vještine i usluge.²⁷

Glavni ciljevi programa su:

1. Društvene inovacije.
2. Ulaganja u mlade kako bi pronašli kvalifikacije i kvalitetan posao te poboljšali svoje obrazovanje.
3. Osposobljavanje i cjeloživotno učenje.
4. Ulaganja u izgradnju kapaciteta i transnacionalnu/prekograničnu suradnju za jačanje poštenih uvjeta rada.
5. Poticati jednake prilike na tržištu rada i povećati mobilnost radne snage.
6. Borba protiv dječjeg siromaštva i pomoć najugroženijima u društvu koji pate od gubitka posla i smanjenja prihoda.
7. Osiguranje hrane i osnovne materijalne pomoći najpotrebitijima.

3.6. Kultura, obrazovanje i sport

3.6.1. Kreativna Europa

Kreativna Europa je vodeći program Europske komisije za potporu kulturnom i audiovizualnom sektoru. Njegov glavni cilj je optimizirati potencijal europskih kulturnih i kreativnih sektora nudeći prilike za tehnološki i umjetnički razvoj. Olakšava razmjenu, koprodukciju i distribuciju europskih

²⁷ Europska komisija - <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/what-esf>

djela te ih čini dostupnima širokoj i raznolikoj publici. Kreativna Europa ulaže u akcije koje jačaju kulturnu raznolikost i odgovaraju na potrebe i izazove kulturnih i kreativnih sektora.

Glavni ciljevi programa su:

1. Čuvati, razvijati i promicati europsku kulturnu te jezičnu raznolikost i baštinu.
2. Povećati konkurentnost i gospodarski potencijal kulturnih i kreativnih sektora, posebice audiovizualnog sektora.

Novi elementi programa doprinose oporavku ovih sektora, jačajući njihove napore da postanu uključiviji, digitalniji i ekološki održiviji.

Novi program Kreativna Europa poseban je fokus na tri područja:

1. Jačanje glazbenog sektora, posebice suvremene glazbe i glazbe uživo.
2. Davanje prioriteta ženskom talentu i podržavanje umjetničkih i profesionalnih karijera žena, te promicanje rodne ravnopravnosti.
3. Poticanje inkluzije olakšavanjem sudjelovanja u programu osobama s invaliditetom i društveno marginaliziranim skupinama.

Kreativna Europa ima tri smjera:

1. Kultura
2. Medija
3. Međusektorski dio

3.6.1.1. Kultura

Program Kultura podupire širok raspon kulturnih i kreativnih sektora, uključujući:

- Arhitektura
- Kulturna baština
- Dizajn
- Književnost i izdavaštvo
- Glazba
- Izvedbene umjetnosti

Program Kultura potiče suradnju i razmjenu među kulturnim organizacijama i umjetnicima u Europi i šire. Ima za cilj:

- Poticati umjetničko stvaralaštvo i inovativnost.
- Podržati promociju i distribuciju europskog sadržaja diljem Europe i izvan nje.
- Pomoći umjetnicima da pronađu prilike za stvaranje i izvođenje preko granica.
- Potaknuti digitalnu i ekološku tranziciju kulturnih i kreativnih sektora Europske unije.

3.6.1.2. Medija

Program Medija podupire europsku filmsku i audiovizualnu industriju u razvoju, distribuciji i promicanju europskih djela. Ono potiče suradnju unutar kompletne audiovizualne industrije na razini Europske Unije, s ciljem povećanja poduzeća i europski sadržaj na globalnoj razini. Također njeguje talente te se bavi publikom svih dobnih skupina, posebno mlađim generacijama.

Četiri glavna prioriteta i fokus medije su:

1. Sadržaj
2. Posao
3. Publika
4. Podrška politici

3.6.2. Međusektorski dio

Međusektorski dio ima za cilj jačanje suradnje između različitih kulturnih i kreativnih sektora. Primarni cilj im je rješavanje izazova s kojima se suočavaju te pronalaženje inovativnih rješenja. Po prvi put kreativna Europa nudi financiranje informativnih medija s ciljem promicanja medijske pismenosti, pluralizma i slobode medija. Također, usredotočena je na pružanje pomoći sektoru s prilagodbama na strukturne i tehnološke promjene s kojima se suočava. Imaju za cilj:

- Promicanje prekogranične suradnje u cijelom sektoru među medijskim profesionalcima unutar Europe.
- Potaknuti razmjenu najboljih praksi za suradničku poslovnu transformaciju.
- Poticati novinarsku suradnju razvojem novih poslovnih ideja i modela i raznih programa osposobljavanja s ciljem podržavanja kvalitetnog novinarstva.

Kreativni, inovativni laboratorij nastoji pokrenuti implementaciju novih inovativnih pristupa stvaranju, pristupu, distribuciji i promicanju sadržaja u kulturnim i kreativnim sektorima. Imaju za cilj:

- Potaknuti igrače iz različitih kulturnih i kreativnih sektora da dizajniraju i testiraju inovativna digitalna rješenja s dugoročnim pozitivnim učinkom.
- Olakšati stvaranje inovativnih alata, modela i metoda za audiovizualni sektor te druge kreativne i kulturne sektore.

3.6.3. ERASMUS+

Erasmus+ je program unutar Europske Unije koji služi za potporu obrazovanju, osposobljavanju, mladima i sportu. Program za tekuće razdoblje 2021. – 2027. godine, usmjeren je na društvenu uključenost, zelene i digitalne prijelaze te na promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu. Podržava i poštuje prioritete te aktivnosti utvrđene u europskom obrazovnom prostoru te naginje ka akcijskom planu usmjerenom na digitalno obrazovanje. Program također podržava europski stup socijalnih prava, provodi strategiju za mlade definiranu od strane politike Europske Unije za razdoblje 2019. – 2027. godine te razvija europsku dimenziju u okviru sporta.

Program podržava razvoj škole usmjerene ka izvrsnoj nastavi, usredotočen je na postizanje visokog obrazovanja kod mladih baziranog na bolonjskom školskom procesu, potiče obrazovanje odraslih te se fokusira na razvoj sporta. Njegov sportski dio promiče i potiče masovne aktivnosti u sportu. Glavni cilj programa Erasmus+ je promicanje obrazovanja za jedinke te kolektiv te promocija suradnje, jednakosti, kreativnosti te inovativnosti unutar svake individue.

Temeljni ciljevi kojima teži program Erasmus+ su:

1. Poboljšanje razine kompetencija i vještina s obzirom na njihovu relevantnost za tržište rada te njihov doprinos kohezivnom društvu.

2. Poticanje napretka kod izvrsnost u inovacijama te postizanje internacionalizacije institucija za obrazovanje i osposobljavanje.
3. Podizanje svijesti o europskom području cjeloživotnog učenja.
4. Pобољшanje međunarodne dimenzije obrazovanja i osposobljavanja.
5. Poticati učenje jezika.

Za obrazovni sektor, program realizira navedene ciljeve kroz:

- Mobilnost pojedinca.
- Suradnju za postizanje inovacija i razmjene dobrih praksi.
- Potporu razvoju politike i suradnje općenito.

4. PROJEKT "SINJ U SRIDU

4.1. Općenito o projektu

Grad Sinj geografski gledano lokaliziran je u dalmatinskoj zagori. U središtu Cetinske krajine predstavlja upravno, kulturno i gospodarsko središte. Povijest njegove nastambe i socijalizacije potiče još iz doba daleke antike. Time rečeno, ima bogato kulturno povijesno nasljeđe koje proizlazi iz različitih vremenskih perioda kroz povijest gledano. Ovo područje ima velike predispozicije i potrebne resurse za uspješno razvijanje grana poput poljoprivrede, industrije, prometa i turizma. Uzimajući u obzir njegovu bogatu kulturnu baštinu, tradicijske vrijednosti, prirodnu raznolikost te ljepote netaknute prirode i prekrasne krajolike koje ga okružuju, Sinj raspolaže sa vrlo perspektivnim potencijalima u smjeru razvoja kulturnog, sportsko avanturističkog i ruralnog turizma. Nabrojani potencijali nude gradu dimenziju dovoljne atraktivnosti za stvaranje jedinstvene turističke destinacije koja će privlačiti turiste kroz cijelu kalendarsku godinu.

Kulturni turizam danas glasi kao jedan od prioriteta na listi svjetskog turističkog tržišta. Grad Sinj koji je 2010. godine svojom dugogodišnjom tradicijom Sinjske alke uvršten na UNESCO-ov popis svjetske nematerijalne kulturne baštine postaje perspektivno odredište kulturnog turizma. Isto tako, Sinjska Gospa svake godine okuplja više stotina tisuća hodočasnika diljem Hrvatske, a isto tako i iz susjednih država (BIH, Slovenija, Italija...). Uz Sinjsku alku i blagdan Velike Gospe, grad Sinj posjeduje mnoštvo drugih kulturnih dobara koje su upisane u registar kulturnih dobara Republike Hrvatske:

- Tvrđava Grad
- Tvrđava Kamičak sa satom
- Sklop Kwartira (današnji Alkarski dvori)
- Muzej Cetinske krajine
- Crkva Gospe Sinjske s kipom Bogorodice
- Povijesna gradska jezgra
- Alkarska zbirka
- Viteška igra Sinjska alka

Cilj planiranog projekta je obnova i rekonstrukcija nepokretnih kulturnih dobara: tvrđava Grad, tvrđava Kamičak, muzej Cetinske krajine te obnova tri ulice povijesnog grada Sinja. U njihovoj obnovi se krije temelj turističkog razvoja grada Sinja. Tim obnovama će se povezati kulturni i turistički sadržaj, samim time i ponuda te atrakcija grada za brojne buduće turiste. U atrakcije spadaju brojni festivali, predstave, prezentacije tradicijskih zanata i proizvoda te promocija gradske povijesne kulturne baštine. Kroz projekt planirana je i izgradnja interpretacijskog edukativnog centra Sinjske alke u kojem bi se održavale cjelogodišnje edukacije sadržaja povezanog sa povijesti alke. Sa navedenim obnovama dolazit će do povećanja kapaciteta osoba zaposlenih na području kulture i u samom turističkom sektoru. Paralelno s obnovama, postepeno će se uvoditi te razvijati moderni pristup i tehnologija u prezentaciji kulturne baštine. Sve navedene aktivnosti će se aktivno poduprijeti snažnim marketingom te raznim promotivnim aktivnostima u svrhu brendiranja da bi se zadovoljili različiti turistički interesi.

Projektne aktivnosti integriranog razvoja ciljnog programa "Sinj u sridu", izvršavati će se na području grada Sinja, s tim da će pojedine projektne komponente obuhvaćati prostor cijele Cetinske krajine (promocije, edukacijske aktivnosti).

4.2. Očekivani rezultati

Očekuje se ukupno šest obnovljenih kulturnih dobara:

1. Tvrđava Grad (nepokretno kulturno dobro)
2. Tvrđava Kamičak (nepokretno kulturno dobro)
3. Kulturno povijesna urbanistička cjelina grada Sinja (nepokretno kulturno dobro)
4. Muzej Cetinske krajine (pokretno materijalno dobro)
5. Viteška igra Sinjska alka (nematerijalno kulturno dobro)
6. Tradicijsko lončarstvo ručnog kola u Potravlju (nematerijalno kulturno dobro)

Broj novozaposlenih je procijenjen na brojku 100 u vremenskom razdoblju od dvije godine nakon realizacije projekta. Planirana brojka za izravno povećanje broja novozaposlenih u turističkom sektoru je 15. Neizravno povećanje broja novozaposlenih u turističkom sektoru iznosi 26, dok u ostalim sektorima preostaje 59 planiranih radnih mjesta.

Isto tako planirano je i predviđeno povećanje turizma izraženo u postotcima:

- Broj ukupnih dolazaka, posjeta u Sinj- 12,47%
- Broj turističkih dolazaka van sezonskog razdoblja- 15%
- Broj noćenja- 12.29%
- Broj noćenja van sezone- 15%
- Broj posjetitelja objektima kulturne baštine- 25.8%

4.3. Financije, partneri i suradnici

Kroz ovaj projektni prijedlog relevantne su komponente integriranog programa koji uključuju; kulturnu baštinu, znanost i edukaciju, pristupačnost, maloprodaju te promociju i vidljivost.

Trajanje samog projekta trebalo bi trajati ukupno 55 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta predviđena je na 9.551.671,91 €. Predviđeni dio koji se osigurava iz Europskog fonda za regionalan razvoj iznosi 7.579.198,96 €, što iznosi 83,45% ukupnih prihvatljivih troškova.

Prijavitelj projekta je sam grad Sinj kojeg zastupaju tijela grada, odnosno gradsko vijeće i gradonačelnik. Gradsko vijeće predstavničko je tijelo građana koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti svojih građana, grada. Gradsko vijeće se sastoji od predsjednika, dva potpredsjednika te 19 vijećnika.

Partneri projekta su turistička zajednica grada Sinja, viteško alkarsko društvo Sinj, javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj splitsko dalmatinske županije, muzej Cetinske krajine Sinj te obrt za proizvodnju Florami.

Isto tako navedeni su i razni suradnici na projektu: klaster Sinjska alka, klaster Kolo, gradska glazba Sinj, klapa Sinj te kulturno umjetničko središte Sinj.

4.4. Cilj projekta

Temeljni cilj projekta "Sinj u sridu" je potaknuti društveni i gospodarski razvoj grada Sinja i Cetinske krajine procesom obnove kulturne baštine s naglaskom na turizam.

Navedeni ciljevi projekta su:

1. Povećati posjetiteljsku i turističku aktivnost objekata nepokretne kulturne baštine i grada Sinja kao destinacije kulturnog i vjerskog turizma.

2. Povećati broj posjetitelja i noćenja turista, te povećati zaposlenost i gospodarsku aktivnost u Sinju i Cetinskoj krajini.
3. Potaknuti snažnu valorizaciju nematerijalne kulturne baštine Sinjske alke.
4. Povećati proizvodnju, tržišnu konkurentnost i zaposlenost proizvođača lokalnih autohtonih i tradicijskih proizvoda, te potaknuti ulazak u svijet poduzetništva.
5. Unaprijediti postojeće i razviti nove turističke proizvode i usluge.
6. Ojačati prepoznatljivost Sinja i Cetinske krajine kao turističke destinacije.
7. Ojačati kapacitete lokalnih dionika za dodatnu promociju i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom.

Realizacijom navedenog, obnovit će se i opremiti značajan dio sinjske materijalne kulturne baštine kao preduvjet njenog korištenja u turističke svrhe. Obnovljeni i novoopremljeni lokaliteti kulturne baštine poslužit će kao paravan za održavanje različitih kulturnih i društvenih događanja koji će sadržajno biti usredotočeni na povijesno i kulturno nasljeđe grada Sinja. Cilj je da se posjetiteljima pruži novi i jedinstveni turistički doživljaj, da se lokalnom stanovništvu ponude novi sadržaji te da se finalno podigne kvaliteta življenja kroz otvorene mogućnosti uključivanja.

Predloženim projektom potaknut će se snažnija valorizacija Sinjske alke. To bi se trebalo postići izgradnjom novog interpretacijsko edukacijskog centra "Sinjska alka". U njemu bi se planirano trebali održavati brojni različiti sadržaji vezanih isključivo za Sinjsku alku na cjelogodišnjoj bazi. Neki od predloženih sadržaja za ovaj centar su; Alkarska škola, prezentacije, sportsko rekreativni sadržaj te rekreacijsko terapijski sadržaji vezani uz Sinjsku alku.

Projektnim aktivnostima obuhvaćena je i promocija tradicijskih zanata i proizvoda Sinja te Cetinske krajine. Kroz projekt je planirano uređenje i opremanje stalnog izložbenog te prodajnog mjesta tradicijskih zanata i proizvoda. Tu je uključena i kušaona istih. Na taj način bi se trebalo postići povećanje proizvodnje tradicijskih proizvoda, rast samozapošljavanja te motivacija za osnivanje novih poduzeća.

Kroz predloženi program provest će se niz edukacijskih aktivnosti te osigurati "javne tribine" u svrhu dizanja svijesti i jačanja kapaciteta kulturnih i turističkih djelatnika vezano z upravljanje i prezentaciju kulturne baštine.

4.5. Kategorija ulaganja: Kulturna baština

4.5.1. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje Tvrđave Grad

Tvrđava grad predstavlja ostatke srednjovjekovne tvrđave lokalizirane na uzvišenju povrh grada Sinja. Zaštićeno je kulturno dobro, upisano u registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Tvrđava Grad se prvi put spominje početkom 4. stoljeća. Kroz 14. i 15. stoljeće nastanjena je hrvatskim velikaškim obiteljima. Kroz 15. i 17. stoljeće podvrgnuta je napadima turaka. Nakon toga ona stagnira a život i grad se šire podno nje. Slika 6 prikazuje današnji izgled tvrđave.

Slika 6: Prikaz današnjeg izgleda Tvrđave Grad pozicionirane iznad samog grada Sinja.²⁸

Izvor: Posjeti Sinj - <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/tvrđjava-grad>

Kroz ovaj projekt na prostoru Tvrđave Grad provest će se:

- Nastavak dosadašnjih radova na rekonstrukciji i obnovi tvrđave

²⁸ Posjeti Sinj - <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/tvrđjava-grad>

- Arheološka istraživanja koja će se izvoditi uz unutrašnje i vanjsko lice zapadnog obrambenog bedema, na prostoru glavnog ulaza i tvrđavu gdje su pronađeni ostatci propugnakula i uz unutrašnje lice sjeverozapadnog bedema.
- Rekonstrukcija i obnova zapadnog dijela tvrđave koja će obuhvaćati injektiranja i fugiranja oplošja zida bedema uz potrebna dozidavanja vanjskog lica zida priklesanim kamenom koji je pripadao tvrđavi uz kombinaciju novog, sličnog kamena.
- Rekonstrukcija oslonca zida na stijenu i podizanje zidova zapadne kule.
- Unutarnje uređenje i opremanje kamene prizemnice u podnožju tvrđave.
- Saniranje dotoka vlage u unutrašnjosti, hidroizolacija, toplinska izolacija.
- Kameno popločavanje podova.
- Postavljanje elektroinstalacija i grijanja.
- Žbukanje i bojanje unutarnjih zidova.
- Montiranje pregradne stjenke.
- Osvjetljenje
- Opremanje tvrđave Grad u svrhu pružanja novih sadržaja i usluga posjetiteljima.

Osim za vjerska zbivanja, prostor tvrđave ubuduće će se koristiti za organizaciju kulturnih, zabavnih i drugih društvenih sadržaja u organizaciji turističke zajednice Sinj i lokalnih kulturno umjetničkih organizacija. Ovim uređenjem se želi postići povećanje broja novih turističkih proizvoda koji će privući različite ciljne skupine i samim time povećati broj posjetitelja. Na prostoru tvrđave planirano je redovito održavanje dvije atraktivne scenske izvedbe "Opsada garada 1715. godine" i "Alka – ples slobode".

4.5.2. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje Tvrđave Kamičak

Tvrđava Kamičak zajedno sa zgradom Palacina čini jeinstvenu povijesnu i arhitektonsku cjelinu koja je upisana u registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Tvrđava Kamičak s kulom sa satom, jedna je od glavnih kulturnih znamenitosti grada Sinja. Lokalizirana je u užem centru grada. Podno tvrđave, nalazi se zgrada Palacina u kojoj je smješten muzej Cetinske krajine. Zajedno čine povijesni i arhitektonski sklop iznimne vrijednosti koji je zaštićen kao dio kulturno povijesne cjeline.

Tvrđava Kamičak je zapravo bivša mletačka utvrda zvjezdastog oblika koja svojom izgradnjom datira iz davne 1713. godine. Kula sa satom koja pripada navedenom objektu tvrđave, sagrađena je otprilike sto godina kasnije. Prvi radovi u svrhu obnove na tvrđavi zabilježeni su 1890. godine. Obnavljali su se zidovi tvrđave po njenim izvornim linijama. Nakon toga, značajniji radovi obnove provode se 1989. godine na račun izvršenih arheoloških istraživanja. Radilo se na sanaciji većeg dijela vanjskih, obrambenih zidova tvrđave, sazidana su vrata jugoistočne strane kule te su postavljene kamene poklopnice. Također su odrađeni restauracijski radovi na stubištu iz 18. stoljeća. Navedeni radovi nisu dovršeni poradi nedostatka sredstava te početka Domovinskog rata. Danas na tvrđavi pronalazimo dosta oštećenja te poradi toga ona predstavlja nesiguran teren za posjetitelje, ne definitivno u sebi krije ogroman potencijal i veliku turističku perspektivu. Slika 7 prikazuje trenutni izgled tvrđave Kamičak.

Slika 7: Prikaz trenutnog izgleda tvrđave Kamičak.²⁹

Izvor: Posjeti Sinj - <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/kamicak>

S tvrđave se prožima jedinstven pogled na cijelu Sinjsku dolinu i tvrđavu Grad. Tvrđava također obiluje prostorima na otvorenom koji predstavljaju idealan prostor za održavanje kulturnih, zabavnih i ostalih društvenih događanja. Oni na žalost danas nisu u funkciji.

²⁹ Posjeti Sinj - <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/kamicak>

Rekonstrukcija, obnova i opremanje tvrđave Kamičak obuhvaćati će sljedeće radove:

- **Rekonstrukcija zidina tvrđave prema izvornom stanju iz 18. stoljeća.**
- Uklanjanje postojećeg zavojitog stubišta koji je trenutno pristup samoj tvrđavi te rekonstrukcija i obnova izvornog stubišta iz 18. stoljeća, njegovo stavljanje u funkciju.
- Rekonstrukcija stubišta koji povezuje glavni i sjeverni plato.
- Uređenje travnatih površina tvrđave.
- Osvjetljenje kompletnog prostora tvrđave.
- Zelena padina koja se pruža od središnjeg platoa tvrđave prema Palacini treba hortikulturalno uređenje.
- **Rekonstrukcija i obnova kule sa satom koji je i dalje u funkciji već dva stoljeća.**
- Saniranje i podupiranje svoda.
- Saniranje kamenih zidova pročelja.
- Obrada i žbukanje unutrašnjih zidova kule.
- Restauracija zvona na krovu kule s pripadajućim mehanizmom.
- Restauracija čeličnog brojčanika s kazaljka sata.
- Zamjena postojećih čeličnih vrata kule s novim drvenim vratima.
- Postavljanje novih čeličnih rešetki.
- Običaj ostavljanja poruka od strane posjetitelja kule, predviđa se postavljanja pretinca za ostavljene poruke te postava dodatnog otvora koji bi služio ka neka vrsta okulara da bi se te poruke mogle pročitati.
- **Opremanje tvrđave Kamičak.**
- Nabava ljetne mobilne pozornice.
- Označavanje tvrđave s dvije turističke ploče, na hrvatskom i engleskom jeziku
- Nabava 50 audio vodiča koja će producirati informacije na 4 različitih jezika (engleski, njemački, talijanski te hrvatski).

Kroz provedbu navedenih radova te završene obnove tvrđave, novi i atraktivni izgled tvrđave dobit će dodatnu vrijednost te postati privlačan za posjetitelje. Oni će moći doživjeti prošlost vremena u kojem je tvrđava nastala, koračati kulom u kojoj je smješten sat te se bolje upoznati sa njegovim mehanizmom koji već puna dva stoljeća pokazuje točno vrijeme. Novoobnovljeni prostor tvrđave

staviti će se u funkciju održavanja kulturno umjetničkih izvedbi te time ponovo oživjeti povijesne svoje zidine utvrde. Predviđeno je da tvrđava Kamičak postane novo mjesto sa dvije nove manifestacije; Kamička Etno festival i Kamička Dokumentarni film.

4.5.3. Rekonstrukcija, uređenje i opremanje zgrade Palacine i dvorišta

Zgrada Palacina zajedno sa tvrđavom Kamička sačinjava jedinstvenu povijesnu i arhitektonsku cjelinu. Palacina je bivša mletačka jednokratna vojarna, izgrađena za časnike pješake zajedno sa tvrđavom Kamičak početkom 18. stoljeća. Zgrada Palacina je zadnji put obnavljana nakon Drugog svjetskog rata, tijekom kojeg je stradala u požaru. Muzej Cetunske krajine stalni je stanar zgrade još od njenog preuređenja 1956. godine. Njene prostore je koristilo i dobrovoljno vatrogasno društvo do 2005. godine. Prostori zgrade Palacine se danas ne koriste u punom kapacitetu tako da njen kulturni i turistički potencijal nije u potpunosti iskorišten.

Zbog Lošeg konstrukcijskog stanja zgrade i njenog dvorišta, predloženi program njene obnove podijeljen je u 3 različite aktivnosti.

1. Rekonstrukcija i opremanje dvorišta Palacine:

- Uređenje podnih površina dvorišta.
- Uređenje stubišta u sjevernom dijelu dvorišta.
- Izvedba zida na izvornoj poziciji zapadnog dijela dvorišta.
- Čišćenje i sanacija kamenih površina.
- Urbana oprema (klupe, kante te rasvjeta).
- Uređenje zelenih površina.

2. Rekonstrukcija i uređenje zgrade Palacine:

- Uklanjanje horizontalnih podova te postavljanje novih.
- Nove stropne i krovne konstrukcije.
- Novi pregradni zidovi.
- Novi zatvori, instalacije i opreme.

- Snižavanje visine stropa na prvome katu u svrhu dobivanja dodatnih 336.8 m² površine potkrovnog prostora.
- U potkrovlju su predviđene uredske prostorije, knjižnica i čitaonica.
- Predviđena je i ugradnja dizala.

3. Opremanje zgrade Palacine:

- Zapadni dio prizemlja trebao bi biti višenamjenska dvorana.
- Istočni dio prizemlja i gornje etaže koristio bi se za muzeološku djelatnost.
- Nabava namještaja, sanitarije, informatičke opreme i sustave tehničke zaštite.

Provedbom ove projektne komponente stvorit će se preduvjet da se prezentira cjelokupna muzejska građa koja je zaštićena materijalna pokretna kulturna baština. Također, proširit će se muzejske aktivnosti (muzejske edukativne radionice, proslave rođendana, kreativne radionice), održavati će se veći broj kulturnih i turističkih programa.

4.5.4. Rekonstrukcija ulica i opremanje Urbanističke cjeline Sinj

Urbanistička cjelina grada Sinja nalazi se u registru kulturnih dobara kao zaštićena kulturno povijesna cjelina. Obuhvaća staru povijesnu jezgru grada. Unutar zaštićene jezgre grada nalazi se više zaštićenih objekata kulturne baštine a tu spadaju; tvrđava Kamičak, tvrđava Grad, crkva Gospe Sinjske zajedno sa franjevačkim samostanom, Alkarski dvori.

Grad Sinj krase višestoljetna urbana povijest. Prema urbanističkim i strateškim smjernicama razvoja povijesne jezgre grada Sinja, grad mora sačuvati svoj izvorni oblik i osnovni raspored koji datira iz 18. i 19. stoljeća. U vremenskom periodu od 2012. do 2014. godine, Sinj rekonstruirao svoje glavne ulice. Radi se o zamjeni asfalta sa pločama od prirodnog i industrijskog kamena uz zadržavanje ceste i postojeće infrastrukture. Također su se izvršila i uređenja na drugim infrastrukturama grada koje nose povijesni značaj za grad Sinj; izvor Miletin, monumentalna skulptura s vodoskokom "Tri generacije" smještena u središtu gradskog parka.

Ovim projektnim planom namjerava se nastaviti s rekonstrukcijama:

1. Rekonstrukcija i vraćanje autohtonog izgleda nekoliko ulica u zaštićenoj povijesnoj jezgri grada Sinja.
2. Postavljanje dva vanjska totema u svrhu informiranja posjetitelja.

Radovi bi obuhvaćali Vrličku ulicu s Vlaškim prolazom i Ulicu Andrije Kačića Miošića. Radi se o ulicama smještenim u uskoj jezgri grada koje se spajaju sa Trgom kralja Tomislava, glavnog gradskog trga. Planirani radovi uključuju zamjenu asfaltnog zastora pločama od prirodnog i industrijskog kamena uz zadržavanje ceste i postojeće infrastrukture.

Realizacijom projekta vratit će se autohtoni izgled u središtu grada što će povećati njegovu atraktivnost.

4.5.5. Sinjska Alka – nabava opreme i razvoj novih multimedijalnih interpretacijskih oblika

Sinjska alka kao hrvatska viteška igra je prepoznatljivi brend grada Sinja, koji privlači veliki broj turista. Nalazi se na UNESCO popisu nematerijalne svjetske baštine. Nastala je početkom 18. stoljeća i predstavlja jedini ostatak mnogobrojnih viteških nadmetanja mletačke Dalmacije. Za lokalno stanovništvo Alka je izraz hrvatskog identiteta i snažnog duha hrvatskog naroda, a za turiste predstavlja jedinstven spektakl. Predstavlja susret bogate povijesti i kulture Cetinske krajine. Alka predstavlja rekonstrukciju povijesnog događaja oživljenog realnim slikama tadašnjeg narodnih običaja, ratničke opreme, narodne nošnje i boja koje označavaju nacionalni identitet i ponos.

Ovim projektom planirane su realizacije sljedećih stavki:

1. Nabava opreme u svrhu podizanja kvalitete sudjelovanja gledatelja tijekom održavanja alke i time omogućavanje izravnog gledanja alke većem broju turista.
2. Razvoj multimedijalnih načina praćenja i popularizacije alke.
3. Razvoj jedinstvenog portala Sinjske alke.

Pod opremanje se podrazumijeva nabava novih multifunkcionalnih, montažnih tribina, nabava video zidova za izravno gledanje alke. Što se tiče multimedijalnih oblika praćenja i interpretacije alke osmišljene su tri aktivnosti; nadogradnja postojeće aplikacije "Sinjska alka", razvoj i izrada

dviju novih mobilnih igrica "Bitka 1715" i "U sridu" te razvoj i izrada kviza "Koliko punata". Finalno, zamišljena je izrada jedinstvenog web portala Sinjska alka. Da bi se to finaliziralo potrebno je:

- Redizajn i nadogradnja postojeće stranice alka.hr.
- Razvoj nove internatske stranice Muzej Sinjske alke.
- Razvoj nove internetske stranice Alka marketing.
- Stranica bi imala i web shop s mogućnosti internet bankarstva.

4.5.6. Izgradnja interpretacijsko edukacijskog centra Sinjska alka

Izgradnja interpretacijsko edukacijskog centra Sinjska alka zamišljena je na način da omogućiti posjetiteljima da tijekom cijele godine dožive Sinjsku alku na "živi način" kroz bogati pokazni program. To bi uključivalo živu simulaciju alkarskog natjecanja, organizaciju dječje alke...

Lokacija izgradnje edukacijskog centra planirana je na parceli na kojoj su smješteni postojeći objekti hipodroma. Radi se o izgradnji novog objekta na već postojećem zemljištu. Centar je zamišljen kao pravilna pravokutna zgrada koja bi se sastojala od dvije cjeline; polivalentne dvorane i aneks s pratećim i pomoćnim sadržajem u funkciji centra. Dvorana bi sadržavala prostor za jahanje, rekreaciju, edukaciju, sportski program. Aneks sa pratećim sadržajima bi sadržavao prostor za razvoj pratećih ugostiteljskih i trgovačkih sadržaja, edukativni prostor te pomoćne prostorije za osoblje i korisnike centra.

Uredio bi se i okoliš centra s autohtonim raslinjem. Projektom je predviđeno postavljanje sunčane elektrane pozicionirane na krovu. Rasvjeta bi bila riješena štedljivim LED izvorima energije.

U sklopu alkarske škole predviđene su sljedeće aktivnosti:

- Obilazak dvora i posjet muzeju Sinjske alke.
- Obilazak Sinja.
- Radionice različitog sadržaja.
- Mala alka za djecu.
- Ljetna škola s uključenim programom jahanja.
- Edukativni međusobni posjeti gradovima u kojima se odvijaju viteške igre.
- Organizacija natječaja.

Buduća alkarska škola bit će namijenjena turistima i posjetiteljima grada Sinja. Djeci s područja Cetinske krajine, djeci i mladima s područja cijele hrvatske.

5. ZAKLJUČAK

Europska Unija dodjeljuje i pruža bespovratna sredstva pojedincima kako bi im olakšala implementaciju projekata koji su u skladu promicanja njene politike za bolju Europu. Potpore se uručuju domenama različitog spektra, počevši od zdravstva, obrazovanja, gospodarskih grana pa do pomoći humanitarnog karaktera. Pored financiranja prioritetne liste, proračun Europska Unije također pruža potporu velikim infrastrukturama, istraživačkim projektima, izvanrednim izazovima na društvenoj razini (pandemija koronavirusa), problematiku klimatskih promjena i tako dalje. Proračun Europske Unije daje mogućnost i nadu u bolji život manje razvijenim mjestima s ugroženijom financijskom slikom i slabije razbijenim gospodarstvom. Također, pruža oslonac i ruku pomoći u situacijama nemoći uzrokovane prirodnim katastrofama i nekakvim izvanrednim, neočekivanim životnim situacijama. Motivirani činjenicama, nerazvijeni gradovi, županije, države iskorištavaju ponuđenu priliku za rast i razvoj uz financijsku podršku i pomoć koju pružaju kapitalni projekti Europske Unije. Upravo je tu priliku objeručke prihvatio i grad Sinj, u nadi da će dobiti željenu potporu i time kulturno, edukacijski te turistički uzdignuti svoje mjesto te pružiti lijepiš i lagodniji život svojim građanima. Njegove projektne želje i ciljeve izrazili smo i objasnili kroz ovaj diplomski rad. Navedene projektne aktivnosti integriranog razvoja koje bi se trebale implementirati na područje grada Sinja unaprijedile bi turističku ponudu koja bi se temeljila na kulturnoj baštini. To bi rezultiralo povećanjem turističkih pokazatelja i ekonomske aktivnosti. Također bi se potakao i razvoj ostalih povezanih djelatnosti poput ugostiteljstva. Finalno, podigao bi se i životni standard lokalnog stanovništva unaprjeđenjem kulturnog i gospodarskog života grada Sinja.

POPIS LITERATURE:

1. Agentschap innoveren & ondernemen, (2020), Cohesion Fund (CF) – (European Structural and Investment Funds). [internet], <raspoloživo na: <https://eufundingoverview.be/funding/cohesion-fund-cf-european-structural-and-investment-funds>>, [09.08.2024].
2. Agentschap Innoveren & Ondernemen, (2024), Recovery plan for Europe (NextGenerationEU). <raspoloživo na: <https://eufundingoverview.be/funding/recovery-plan-for-europe-nextgenerationeu>>, [25.08.2024].
3. Circular city funding guide, REACT-EU. [internet], <raspoloživo na: <https://www.circularcityfundingguide.eu/funding-types-and-their-applicability/grants-and-subsidies/european-structural-investment-funds/react-eu/>>, [13.08.2024].
4. Crentsil, D. D., (2024), Highlight 4/2024 – The European Union as a Force for Peace and Security. [internet], <raspoloživo na: <https://www.meig.ch/the-european-union-as-a-force-for-peace-and-security/>>, [05.08.2024].
5. EUcalls, (2019), A complete guide to EU funding. [internet], <raspoloživo na: <https://eucalls.net/blog/eu-funding-complete-guide>>, [05.08.2024].
6. European Commission, (2024), Funding. [internet], <raspoloživo na: https://ec.europa.eu/regional_policy/funding_en>, [06.08.2024].
7. European Commission, (2024), Priorities 2021 – 2027. [internet], <raspoloživo na: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/how/priorities_en>, [07.08.2024].
8. European Commission, (2020), Instrument tehničke podrške (TSI). <raspoloživo na: https://commission-europa-eu.translate.google.com/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=hr&_x_tr_hl=hr&_x_tr_pto=sc>, [03.09.2024].
9. European Commission, (2021), European Social Fund Plus. [internet], <raspoloživo na: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/what-esf>>, [09.08.2024].

10. European Commission, (2024), What is ESF+?. <raspoloživo na: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/what-esf>>, [03.09.2024].
11. European Commission, Overview of EU tourism policy. <raspoloživo na: https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/policy-overview_en>, [23.08.2024].
12. European Commission, Rural development. <raspoloživo na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_en>, [20.08.2024].
13. European Commission, Rural Development. <raspoloživo na: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/themes/rural-development_en>, [22.08.2024].
14. European Commission, Urban Agenda for the EU. <raspoloživo na: https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/urban-agenda-eu_en>, [16.08.2024].
15. European Economics, (2021), Just Transition Fund (JTF). [internet], <raspoloživo na: <https://www.europeaneconomics.com/en/just-transition-fund/>>, [13.08.2024].
16. European Investment Bank, ELENA – European Local Energy Assistance. <raspoloživo na: <https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index>>, [18.08.2024].
17. Federal Ministry for Digital and Transport, (2020), European Transport Policy. <raspoloživo na: <https://bmdv.bund.de/SharedDocs/EN/Dossier/european-transport-policy/european-transport-policy.html>>, [23.08.2024].
18. InvestEU (2023), The InvestEU Fund. <raspoloživo na: https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund_en>, [31.08.2024].
19. JASPERS, Joint Assistance to Support Project sin European Regions. <raspoloživo na: <https://jaspers.eib.org>>, [20.08.2024].
20. NextGenerationEU, (2024), Recovery and Resilience Facility. <raspoloživo na: https://next-generation-eu.europa.eu/recovery-and-resilience-facility_en>, [25.08.2024].
21. Nordic Innovators, (2023), EU Funding – Ideal for Innovative Companies. [internet], <raspoloživo na: https://nordicinnovators.com/funding-programmes/eu-funding-programmes/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=LE_autumn_2023&utm_term=EU_funding&utm_term=funds+eu&utm_campaign=SMV%3AD+LE+campaign&utm_source=adwords&utm_medium=ppc&hsa_acc=3114825942&hsa_cam=203>

19530139&hsa_grp=148054108742&hsa_ad=664190898951&hsa_src=g&hsa_tgt=kwd-836400639016&hsa_kw=funds+eu&hsa_mt=p&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad_source=1&gbraid=0AAAAACuCH78Fc9I3cNYobE-kNlls7TmEe&gclid=CjwKCAjwnqK1BhBvEiwAi7o0X9-jCjwhpOI4N9u84NJP1d96MD4PZ3yyCyz3jPu6Lbjsiffm1VsnMxoC6wEQAvD_BwE#gad_source=1>, [07.08.2024].

22. Official Journal of the European Union, (2019), Regulation (EU) 2021/1058 of the European parliament and of the council on the European Regional Development Fund on the Cohesion Fund. [internet], <raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>>, [08.08.2024].
23. Reichel, M., (2021), European Regional Development Fund. [internet], <raspoloživo na: <https://www.bayfor.org/en/eu-funding/further-european-funding-programmes/erdf-european-regional-development-fund.html>>, [09.08.2024].
24. Spule, S. i De Bruijn, M. (2022), Impact evaluation of the URBACT III programme. <raspoloživo na: <https://urbact.eu/sites/default/files/2023-01/uiii-impact-evaluation.pdf>>, [18.08.2024].
25. The Urban Lab of Europe, (2021), The European Urban Initiative. <raspoloživo na: <https://www.uia-initiative.eu/en/eui/european-urban-initiative>>, [16.08.2024].
26. Visit Sinj, (2024), Kamičak. <raspoloživo na: <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/kamicak>>, [13.09.2024].
27. Visit Sinj, (2024), Tvrđava Grad. <raspoloživo na: <https://www.visitsinj.hr/hr/sto-vidjeti/znamenitosti/tvrjava-grad>>, [12.09.2024].
28. WelcomeEurope, (2020), Next Generation EU 2021-2027. <raspoloživo na: <https://www.welcomeurope.com/en/programs/nextgenerationeu-ngeu/>>, [15.08.2024].
29. World Bank Group, Agriculture and Rural Development. <raspoloživo na: <https://www.worldbank.org/en/programs/knowledge-for-change/brief/agriculture-and-rural-development>>, [22.08.2024].

POPIS SLIKA:

Slika 1: Simbolika rasta i razvoja uz pomoć EU financiranja.....	8
Slika 2: Zastava Europske unije kao simbol jedinstva, mira, sigurnosti i zajedništva.....	11
Slika 3: Prikaz idealnog stanja te ambiciju europskog zelenog dogovora.....	28
Slika 4: Prikaz idealnog stanja te ambiciju europskog zelenog dogovora.....	34
Slika 5: Simbol financiranja dugoročnog proračuna nove generacije Europske unije.....	36
Slika 6: Prikaz današnjeg izgleda Tvrđave Grad pozicionirane iznad samog grada Sinja.....	50
Slika 7: Prikaz trenutnog izgleda tvrđave Kamičak.....	52